

PIIRTÄMISEN KÄDENJÄLKI MUOTOILIJAN VAHVUUTENA

PIIRTÄMISEN KÄDENJÄLKI MUOTOILIJAN VAHVUUTENA

Opinnäytetyö AMK

Kevät 2016

Helka Jutila

Savonia Ammattikorkeakoulu

Muotoilun koulutusohjelma

OPINNÄYTETYÖ TIIVISTELMÄ

SAVONIA AMMATTIKORKEAKOULU
Kulttuuriala
Muotoilun koulutusohjelma

Helka Jutila
PIIRTÄMISEN KÄDENJÄLKI MUOTOILIJAN VAHVUUTENA

Päiväys: 16.05.2016
Sivumäärä: 79 / Liitteet: 0
Ohjaajat: Ulla Rytönen / Sirpa Miettinen

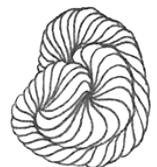
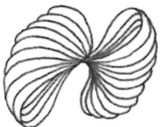
Tiivistelmä

Opinnäytetyö käsittelee käsin piirtämistä vaatetusmuotoilijan työvälineenä. Tavoitteena oli luoda katsaus piirtämisestä muotoilijan luovassa prosessissa ja sen tuomista mahdollisuuksista. Työ on lähtöisin tekijän henkilökohtaisesta intohimosta taiteelliseen luontiin, kuvataiteisiin ja estetiikkaan. Aihetta käsiteltiin kahdesta näkökulmasta niiden kulkiessa rinnakkain läpi työn. Yleisestä näkökulmasta aihetta tarkasteltiin kirjallisiin lähteisiin viitaten. Tekijän näkökulmasta koostuva osio analysoi omaa kehityksen polkua niin piirtäjänä kuin vaatetusmuotoilun opiskelijana.

Opinnäytetyö koostettiin luovan prosessin tutkimuksen kolmesta vuorovaikutustekijästä: piirtäjästä, piirtämisestä ja tuotoksesta. Ensimmäinen osa käsittelee muotoilijaa piirtäjänä ja pohtii tämän ominaisuuksia. Toisessa osassa käydään läpi piirtämisen luonnetta ja sen merkityksiä muotoilijalle. Kolmas osa koostuu piirtämisen tuotoksista ja piirtämisen käytöstä tuotoksien osana. Katsauksen tukena käytettiin tekijän omia visuaalisia elementtejä ja kuvamateriaalia.

Katsauksen tavoitteena oli tekijän suunnittelijaidentiteetin kehittäminen ja vahvistaminen. Työ nosti vahvasti esiin piirtämisen merkityksen ymmärtämisen ja tiedostamisen muotoilijan projekteissa. Lopuksi pohdittiin tekijän prosessissa esiin nousseita ajatuksia luovan toiminnan monia mahdollisuuksia avaavassa toimintakentässä.

Avainsanat: piirustus, piirtäminen, työväline, luova toiminta, taiteellinen työ

THESIS ABSTRACT

SAVONIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Culture

Degree Programme in Design

Helka Jutila

THE HANDPRINT, THE STRENGTH OF A DESIGNER

Date: 16.05.2016

Pages: 79 / Appendices: 0

Supervisors: Ulla Rytkönen / Sirpa Miettinen

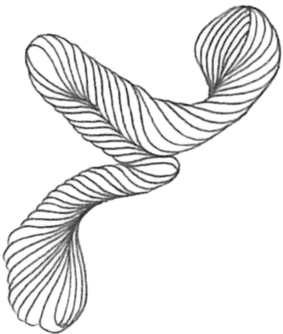
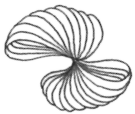
Abstract

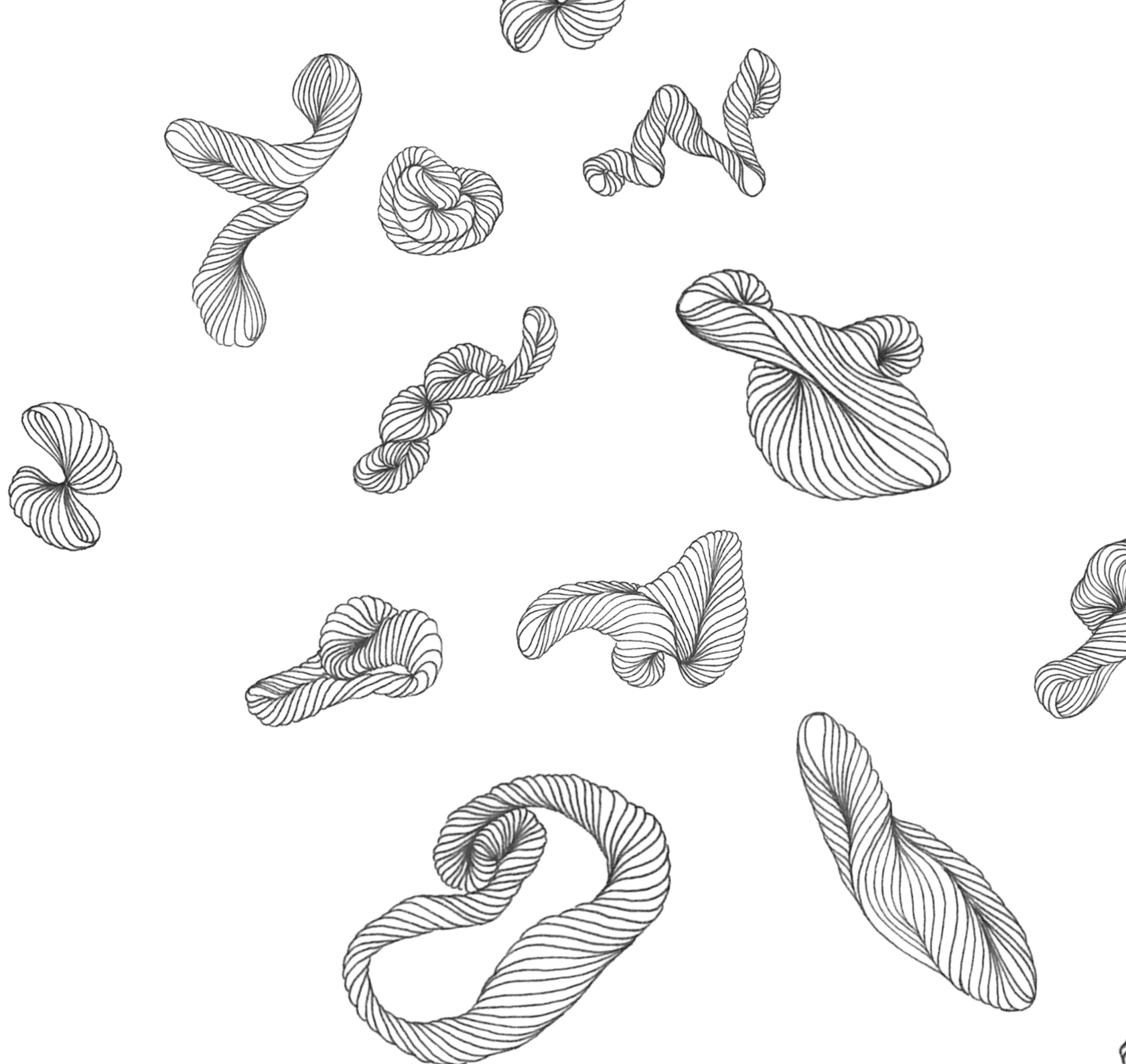
The thesis dealt with drawing by hand as a tool of a clothing designer. The aim was to provide an overview of drawing in the designer's creative process and the possibilities it will offer. The work originated from the author's personal passion for artistic creation, visual arts and aesthetics. The subject was dealt with from two points of view, as they travel side by side through the thesis. From the general point of view the subject was examined with reference to literal sources. The section consisting of the author's point of view was to analyse her own path of development as a drawer and as a student of fashion design.

The thesis is composed of interaction between three factors of the creative process of the research: a drawer, drawing and a product. The first part deals with a designer as a drawer considering her/his qualities. In the second part the nature of drawing and what it means to the drawer are discussed. The third part deals with drawing being a part of a ready product. The author's own visual elements were used to support the review.

The aim of the review was to improve and strengthen the identity of the author as a designer. The thesis emphasized strongly understanding the meaning and awareness of drawing in the designer's projects. Finally, the creative ideas and many possibilities that emerged in the author's process were discussed.

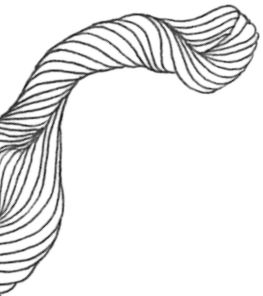
Keywords: Drawing, drawer, tool, creative acting, artistic work

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	08	4. PIIRUSTUS TUOTOKSENA	48
1.1 Työn tausta	10	4.1 Tuotos	49
1.2 Lähtökohdat ja tavoitteet	11	4.1.1 Muotikuivitus	50
1.3 Työn menetit	12	4.1.2 Brändin vahvistajana	54
1.3.1 Tietoperusta ja viitekehys	12	4.1.3 Osana tuotetta	54
1.3.2 Taiteellinen työskentely	14	4.2 Omat tuotokseni	56
1.3.3 Luova prosessi	15	4.2.1 Aikajana	58
1.4 Käsitesanasto	17	4.2.2 Elävä malli	60
2. PIIRTÄJÄ	18	4.2.3 Muotikuivitus	62
2.1 Muotoilija	19	4.2.4 Viivan viemää	64
2.1.1 Muotoilija piirtäjänä	20	4.2.5 Digiprint kuosi	66
2.1.2 Muotoilija rajamailla	21	4.2.6 Taiteellisia tuotoksia	68
2.2 Minä muotoilijana	24	5. POHDINTA	72
2.2.1 Minun tarinani	24	LÄHTEET	74
2.2.2 Arvoni ja perjaatteeni	26		
3. PIIRTÄMINEN TEKONA	28		
3.1 Mitä piirtäminen on?	29		
3.1.1 Piirtämisen luonne	30		
3.1.2 Luonnos ja ihmiskeho	33		
3.1.3 Piirtämisen merkitys	34		
3.1.4 Piirtäminen luovassa prosessissa	35		
3.1.5 Sketchbook	38		
3.2 Oman prosessin havainnointi	42		
3.2.1 Luonnostelu	42		
3.2.2 Printin aloittaminen	44		
3.2.3 Viimeistely	44		
3.2 Tiivistelmä kuvin	46		

1.
JOHDANTO

”Sitä mitä en ole piirtänyt, en ole nähnyt”

Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832)

Visuaalinen herkkyyks, ympäristön muotojen ja värisävyjen tarkkailu, sekä niistä nauttiminen on välttämätön energian lähdeeni. Se tuo minulle iloa ja positiivista ajattelua. Ympäristön ja maailman kauneus sekä aistikkuus synnyttävät mielikuvia. Tämä tapani ajatella ja kokea luo pohjan omalle luovalle suunnittelulleni. Ne vievät minua eteenpäin sekä muotoilijana että piirtäjänä.

Halu tarttua kynään ja luoda paperille jälkiä on seurannut minua koko elämäni ajan. Minulla on intohimo luoda kuvia käsillä piirtäen, ja nähdä lopputulos mitä tämä tapahtuma tuottaa. Tämä opinnäytetyö avaa ovia omaan piirtämisen maisemaani ja piirtämiseen välineenä, joka suunnittelussa on mitä keskeisin. Sunnittelu, uuden luominen, mielikuvat, piirrookset, leikittelevät kaikki viivojen ja muotojen maailmassa.

1.1 TYÖN TAUSTA

Tämä opinnäytetyö sai alkunsa omasta kiinnostuksen kohteesta piirtämiseen. Halu käyttää omaa kädenjälkeä tulevaisuudessa, pisti miettimään, mitä mahdollisuuksia minulla on vaatetus- ja tekstiilimuotoilijan alalla. Voinko käyttää piirtämisen taitoani hyödyksi? Pohdin miten ja miksi piirtämistä käytetään työvälineenä, avamaalla sen merkityksiä ja sen tuottamien kuvien tarkoituksia. Nostan esiin myös muotoilun osa-alueita, joissa piirtämisen jälki esittää suurta roolia.

Koin hämmennystä muotoilijan alan laajuudesta ja sen toimintamahdollisuuksista, kuinka erilaisilla kentillä liikutaan päällekkäin ja kuinka alojen rajapinnat ovat niin hämärät. Opiskeluaikana olen huomannut, kuinka kädentaidoista ja visuaalisesta ajattelutavasta on ollut hyötyä. Olen voinut hyödyntää tätä kaikkea monipuolisesti erilaisissa projekteissa. Koska taiteellisuudella ja erityisesti piirtämisellä on aina ollut minulla oma paikkansa elämän ymmärtämisessä ja havainnoinnissa, halusin päästä siihen ja sen merkityksiin käsiksi vielä syvemmin.

Nykypäivänä eläessämme digitalisaation ja visuaalisuuden ympäröiminä, olen huomannut itsessäni vastareaktioita. Voin helposti samaistua Milla Vaahteran (2015) blogikirjoitukseen, jossa hän pohtii kuluttajien toiveiden ja arvojen muutoksia: kaivataan aitoutta, lähellä valmistettua ja kädenjälkeä. Muutos voi samalla vapauttaa muotoilijan taiteellisesti keskittyen te-

kemään jotain hyvää ja kaunista. Sama pohdinta on ollut läsnä muissakin luovien alojen julkaisuissa. Josh Chen (2006) kirjoittaa Fingerprint-kirjassaan kuinka muutos on vastavaikutus teknologialle, massatuotannolle, yhdenmukaisuudelle ja vaikutusvallalle. Näistä kirjoituksista voin huomata vahvasti myös oman arvomaailmani ja ajattelutapani.

Digitalisaatio on selvästi vaikuttanut kulttuurin ja suunnittelun aloille ja muuttanut asioiden vuorovaikutussuhteita radikaalisti. Vaikka itselläni on noussut vastareaktio, niin se on myös synnyttänyt uusia mahdollisuuksia. Mononen (2014) kirjoittaa internetin tuoneen materiaalin yhdessä luomisen, jakamisen ja työstämisen mahdollisuuden. Yhä useampi ihminen tarttuu itse uusiin tekniikoihin luodakseen taidetta. Tämä on teknisten innovaatioiden, laajentaneiden ilmaisukeinojen ja syntyvien verkostojen sekä globaalin jakamisen ansiota.

Piirtäminen on jokaista ihmistä jollain tapaa koskettavaa toimintaa. Miksi lähteä tutkimaan näin arkista toimintaa? Mielestäni sen mielenkiinto onkin juuri sen tavallisuudessa, usein tiedostamattomassa merkityksessä ja tärkeudessa. Suunnittelijan tapa käyttää piirtämistä kertoo paljon hänen tavoistaan prosessoida ajatuksia, ideoita ja meneillään olevia projekteja. Piirtämistä käytetään prosessien eri työvaiheissa. Jokaiselle tämä tapa on yksilöllinen, niin tyyliltään, käytöltään kuin intensiivisyydeltäänkin.

1.2 LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

Tässä opinnäytetyössä rajaan piirtämisen käsin, eli manuaalisesti tuotettuun kuvaan. Se on pääosassa myös lopullisessa kontekstissaan. Koska lähes jokainen kuva tai teos on kosketuksessa teknologian kanssa jossain vaiheessa prosessia, en rajaa tietokoneella muokkaamista pois. Yleensä kuva joudutaan muuttamaan tiettyyn tiedostomuotoon tai kokoon sen käyttöpaikasta ja tarkoituksesta riippuen. Käsittelen piirtämistä sekä yleisesti että omasta näkökulmastani.

Opinnäytetyöni tarkoitus on vahvistaa omaa ammattitaitoa ja suunnittelijaidentiteettiä minua kiinnostavan aihepiirin parissa. Tavoitteena on saada tietoa ja vastauksia aiheesta heränneisiin kysymyksiin niin alasta kuin itseltäni. Uskon että oma luovan prosessini kartoittamisella saan arvokasta tietoa itsestäni ja näin kykenen avoimemmin havainnoimaan uusia polkuja ja mahdollisuuksia. Opinnäytetyöni on lähtenyt omista intresseistäni ja kirjoitan sitä omiin kokemuksiini nojaten. Tavoitteenani on saada työstä johdonmukaisesti etenevä ja mielenkiintoinen niin sisällöllisesti kuin visuaalisestikin. Haluan herättää lukijassa uusia ajatuksia ja mietteitä.

Opinnäytetyöni koostuu kirjallisesta osiosta, ja sen rinnalla käytän kuvamateriaalia. Työn päämääränä on saada koottua katsaus piirtämisestä vaateusmuotoilun alalla. Katsaus on läpileikkaus aiheesta, mitä piirtäminen voi olla. Poimin esiinnousevia asioita aiheesta aineistoon viitaten. Havainnoin

lisäksi omia tapojani piirtää ja käyttää piirtämistä työvälineenä luovissa prosesseissani. Rakennan tätä katsausta omasta näkökulmastani. Sen sisältöön vaikuttaa omat intressini. Pyrin pääpainoisesti tuoda esille asioita, jotka auttavat minua ja kertovat aiheesta uudesta näkökulmasta. Ja koska piirtäminen on visuaalista, pyrin tekemään työstäni oman näköiseni kokonaisuuden. Suurena elementtinä nousevat mustavalkoiset tussi piirrokseni (KUVA1), joita olen piirtänyt viime vuosien aikana.

1.3 TYÖN METODIT

Tässä opinnäytetyössä käytän erilaisia metodeita ja käsitteitä. Niiden avulla selkeytän aiheeni sisältöä ja sen vuorovaikutussuhteita. Ne toimivat myös työkaluina, joiden avulla saan kerättyä aineistoa ja kertomaan siitä. Käytän opinnäytetyössä taiteellisia metodeita ja luovaa prosessia, koska koen piirtämisen kuuluvan vahvasti näihin osa-alueisiin. Sana taide nousee useasti esiin tässä työssä, sillä mielestäni piirtäminen on taiteellista työskentelyä. Tuotekehitysorganisaatiossa muotoilijan piirustustaito on ainutlaatuista osaamista, jolla erotutaan ja rakennetaan identiteettiä korvaamattomana luovana ja taiteellisena osaajana (Kettunen 2010, 176).

1.3.1 TIETOPERUSTA JA VIIITEKEHYS

Opinnäytetyöni ensimmäinen tietoperusta on henkilökohtainen esiymmärrys piirtämisestä, joka on karttunut elämäni aikana syntymästä tähän päivään asti, opintojen sekä oman harrastuneisuuteni kautta. Tietoperustaksi luokittelen omat havaintoni, tunteeni ja ajatukseni, jotka ovat keskeisessä osassa omaa prosessiani analysoidessani. Lähdän avaamaan katsausta kolmiosaisen viitekehityksen kautta.

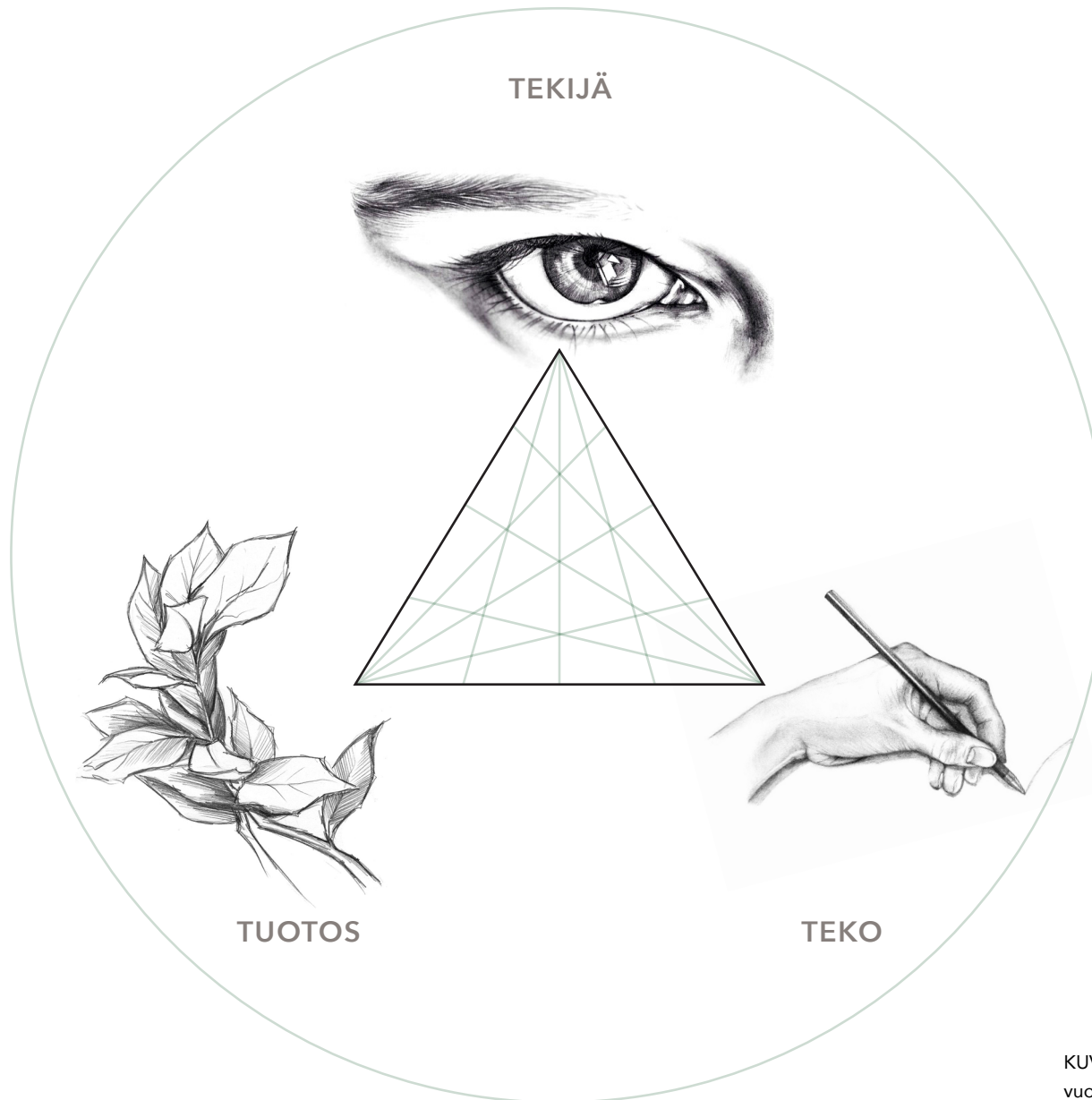
Teoreettisella viitekehityksellä tarkoitetaan yleistä asetelmaa tutkittavasta ilmiöstä, josta ilmenee siihen vaikuttavia ja vaikutuksen kohteeksi joutuvia seikkoja. Viitekehitys kertoo ilmiön yhteenliittyvistä tekijöistä, joiden vuoro-

vaikutussuhteet tulee yksinkertaisesti havainnollistettua jäsentämään tutkielman rakennetta. Tässä opinnäytetyössä viitekehys muodostuu luovan prosessin tutkimuksen vuorovaikutussuhteiden kolmesta tekijästä; luovan teon tekijästä, luovasta teosta ja teon tuotoksesta eli artefaktista. (Anttila 2006. 101, 167, 460.) Tätä kokonaisuutta lähdän tarkastelemaan vaatetusmuotoilun toimintaympäristössä, suunnittelijan näkökulmasta.

Anttilan (2006) mukaan subjektiivisesti orientoituneessa, tekijän omaan kokemukseen perustavassa, taiteellisen eli luovan prosessin tutkimuksen yhtäkään sen kolmesta vuorovaikutussuhteesta olevasta tekijästä ei voida tarkastella muista riippumatta. Tutkittaessa luovaa toimintaa, on siinä aina läsnä teon prosessi, tekijän persoona ja sen kohde (Anttila 2006. 101).

Perehdyn näihin kolmeen vuorovaikutustekijään erikseen. Käsittelen sisältöä teoreettiseen aineistoon viitaten nostamalla esiin sen pääpiirteitä. Tässä kohtaa tarkastelen ilmiötä ulkopuolelta, tekijöiden piirteitä vuortellen tarkastellen, jolloin vuorovaikutussuhteiden riippuvuus toisistaan ei katoa. Ne ovat silti piirteitä, joita minun on mahdotonta nähdä. Aineistolähtöisen tiedonhankinnan ohella tarkastelen omaa luovaa prosessiani muotoilijan näkökulmasta mutta sisältä päin. Aiheesta muodostuu ulkoa ja sisältäpäin tarkasteltuna toisiaan selittävä ja täydentävä kokonaisuus.

VAATETUSMUOTOILU

KUVIO 1. Luovan prosessin tutkimuksen vuorovaikutussuhteet (Anttila 2005; KUVITUS 2. Jutila 2016.)

1.3.2 TAITEELLINEN TYÖSKENTELY

Anttilan (2006, 56) mukaan taiteen keinoin tuotettu tieto perustuu sisäisistä tuntemuksista, elämyksistä, kokemuksista ja oivalluksista peräisin olevaan luovaan ajatteluun ja intuitioon, jotka tuottavat tietoa. Näitä taiteilijan itse havaitsemia tiedon osia ja intuition tapahtumia on melkein mahdotonta selittää ja kuvailla sanoin, mutta silti ne ovat olennaisia tapoja saada varmaa ja selvää tietoa (Anttila 2006).

Hamm kertoo artikkelissaan Tutkimus taiteellisessa työskentelyssä, kuinka taide voi olla tietämisen tapa, jolloin tuotetaan uutta tapaa ajatella ja näyttää koettu asia vakuuttavasti, samalla myös oppien, joka on Hammille taiteellisen kehittymisen ja uudistamisen perusta. Taiteellisessa prosessissa tapahtuva oppiminen ja oivaltaminen on taidon tietämistä, jonkin asian taitamisen ymmärtämistä ja käsittämistä. Tämä edellyttää prosessin tekijän käsityksen muodostumista ja kokemuksen saamista työstettävästä asiasta. (Hamm 2003, 96 - 97.)

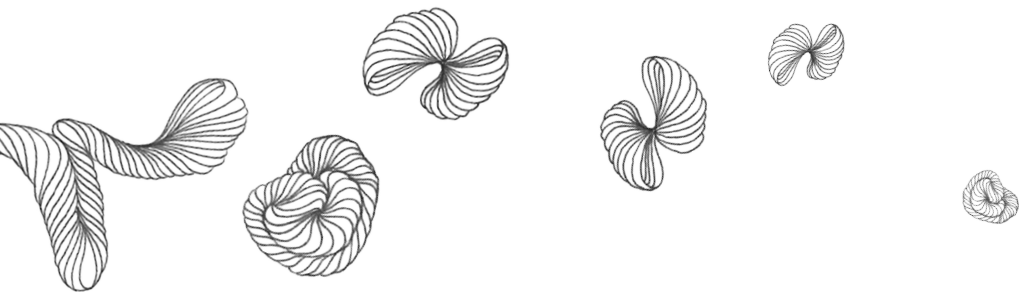
Aloitin keräämään aineistoa itsestäni havainnoiden omia piirustusprosessiani meneillään olevien projektien yhteydessä. Käytän ääneen ajattelua, muistiin merkitsemistä ja havainnointia. Tässä opinnäytetyössä en esittele havainnoinnin kohteena olevia projekteja kokonaisuudessaan, vaan nii-

“Itseni ulkopuolelta tulevien aistimusten avulla muodostan sisälläni käsityksen ulkoisesta maailmasta.”

- Hamm 2003

den tarkastelun aidoissa ja tarkoituksenmukaisissa luomisprosesseissa. Henkilökohtaisessa prosessissa kyse on subjektiivisesta itsereflektiosta eli itseymmärryksestä. Siinä tekijä tarkastelee ja heijastaa näkyväksi omaa työskentelyään, ajatuksiaan ja mielikuvaan (Anttila 2006, 78). Havainnoinnin lisäksi käyn läpi historiaani ja aikaisempia piirustustöitäni.

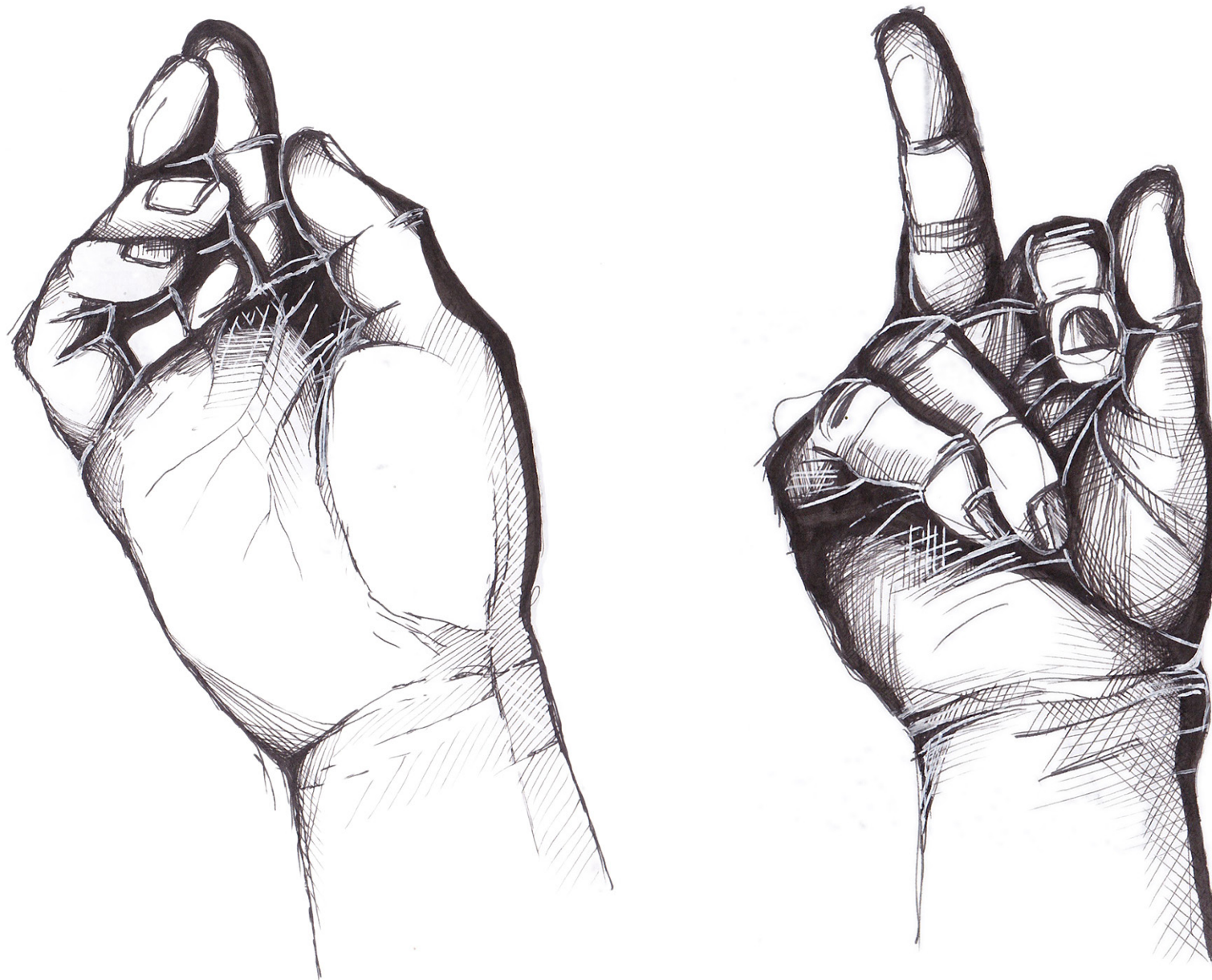
1.3.3 LUOVA PROSESSI

Luovuus on taito, jonka kuka tahansa voi oppia. Toiset ovat saaneet siihen enemmän luontaista harjoitusta kuin toiset, jonka takia se mielletään usein harvoille ja valituille suoduksi synnyinlahjaksi. Luovuus tarkoittaa kykyä synnyttää uusia ajatuksia ja toiminnallisia prosesseja, irtaantumalla, rikkomalla ja yhdistelemällä vanhoja ajatteluprosesseja. Luovuus on valmiutta tietynlaiseen toimintaan. Luova prosessi on intuitiivisesti tapahtuvaa taitoa ja tapaa tehdä asioita ja lähestyä kokemusmaailmaa. Luovuus vaatii taitoa kyseenalaistaa omaa ajattelua ja kanavoida keskittyneesti omaa toimintaa kohti itselleen tarkoituksenmukaisia päämääriä. (Järvilehto 2009a, 4, 25.)

Ilkka Kettunen siteeraa teoksessaan Mielekkyyden Muotoilu (2013, 45-46, 48) Tienari ja Meriläisen (2012) sekä Kolkon (2010) määritelmiä merkityksellistämisestä. Luovaa ajattelua ja toimintaa ohjaa sekä rinnastaa merkityksellistämisen prosessi. Merkityksellistäminen tarkoittaa ajattelu-prosessia, jolla ihminen yrittää luoda järjestystä tapahtuviin asioihin ja tulkita monimutkaisia asioita. Merkityksellistämisen prosessi on jatkuvaa ja myös tietynlaisen oppimisen prosessi, joka on riippuvainen oppijan tietämysten, tunteiden ja aiempien kokemusten yhteisestä summasta.

Kari Uusikylä kuvaa kirjoituksessaan Onko luova hulluus mielen terveyttä (2003, 72-76) luovien yksilöiden omaavan myönteisen minäkuvan ja pelkäämättömyyden sisäisille impulsseille. Heidän on helpompi nähdä uusia yhteyksiä ja lähteä esimerkiksi löytöretkelle. Itsensä toteuttaminen on synnynnäistä, ihmisluonnon omaista, ja luovan yksilön olessa kypsä hän on samaan aikaan voimakas aikuinen ja leikkivä lapsi.

Luovilla ihmisillä on usein monipuolinen persoona, eikä heidän työskentelyään voi pakottaa. He kykenevät leikittelemään ajatuksilla, käsitteillä ja materiaaleilla, jonka lisäksi tarvitaan arviointitaitoa, harrastuneisuutta ja motivaatiota. Kun luova ajattelija pääsee käsiksi sisäisiin kokemuksiinsa, on hänen helpompaa kehittää rakentavaa luovuuttaan. Luovuus on avointa suhtautumista maailmaa kohtaan. (Uusikylä 2003, 75.)

KUVA 2. Tekijän luonnoksia oikeasta kädestään. Musta ja valkoinen tussi. (Jutila, 2014)

1.4 KÄSITESANASTO

SUBJEKTIIVISUUS

Yksilön omiin kokemuksiin ja mieltymyksiin nojautuvaa tietoa (Anttila 2006.)

OBJEKTIIVISUUS

Yksilön henkilökohtaisista näkemyksistä riippumattonta, puolueetonta, ns. yleispätevää tietoa (Anttila 2006.)

HILJAINEN TIETO

Tekijän kokemusten kautta hankittu tieto, jota ei voi perustella uskottavasti ainoastaan sanallisella ilmaisulla. Voidaan sanoa myös taito-tiedoksi (Anttila, 2006).

LUOVA PROSESSI

Yksilöllinen tapa työskennellä erilaisten vaiheiden läpi, synnyttäen jotain uutta (Järvilehto, 2009a).

REFLEKTIIVISYYS

Ajattelua, joka kääntyy jollaintapaa sisäänpäin havainnoiden tietoisuutta omista ajatuksista ja omasta itsestä (Anttila 2006).

AISTIMUSSISÄLTÖ

Koetaan mielikuvana tai kuvana todellisuudesta, jonka aistit, synnyttävät mieleen näkö-, tunto- tai kuuloaistin välityksellä (Anttila 2006).

PIIRTÄMINEN

Piirtäminen on tapa tuottaa jälkeä käden liikkeellä. Se on kuvallisen ilmaisun peruselementti (Rönkkö, 2013).

ARTEFAKTI

Ihmisen aikaansaama tai tekemä objekti, esine tai tuotos (Anttila 2006).

MERKITYKSELLISTÄMINEN

Ajatteluprosessi, jonka avulla ihminen yrittää luoda järjestystä (Kettunen, 2013).

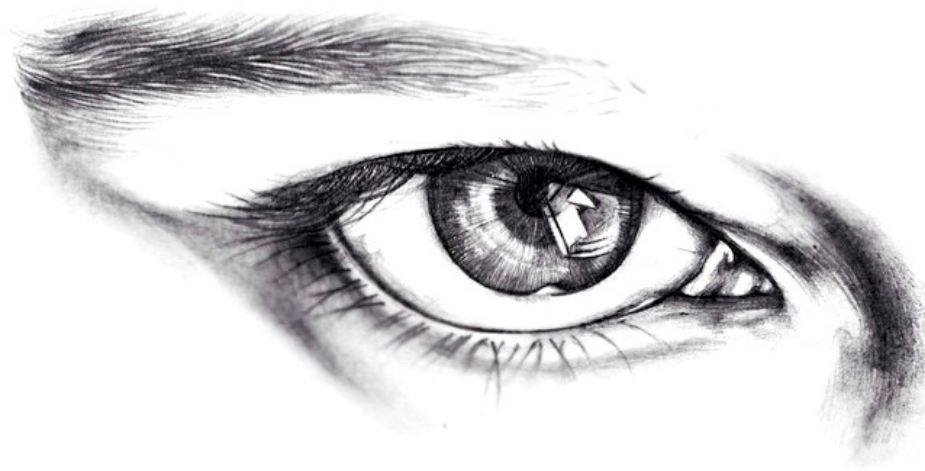
INTUITIO

Intuitio on tiedostamaton tapa ajatella, sanaton ja ei-loogista.

VISUAALINEN

Visuaalinen tarkoittaa kuvallista ja näköaistiin perustuvaa. Visuaalinen viestintä on kuvallista viestintää.

2. PIIRTÄJÄ

Vaatetusmuotoilun alalla luovan prosessin tekijä eli piirtäjä on muotoilija itse. Muotoilijan ominaisuuksiin kuuluu hyvä visuaalinen silmä, luovuus ja tietotekniikan taito sekä muotokielen, materiaalien, värien sekä valmistustekniikoiden hallinta. Ominaisuuksien sovittaminen yhteen taiteellisen vaikutelman ja kaupallisuuden kanssa tekevät ammatista haastavan. (Ammattinetti 2016.)

2.1 MUOTOILIJA

Muotoilija on usein moniosaaja, mikä mahdollistaa hyvin poikkialaisen työskentelyn alalla. Näitä taitoja on osattava soveltaa ja käyttää. Muotoilijan hallittaessa monia ominaisuuksia, on hänellä oltava myös kykyä yhteistyöhön eri alojen ammattilaisten kanssa. Muotoilija joka toimii yrittäjänä, ammatinharjoittajana tai freelance-suunnittelijana tarvitsee myös liiketaloudellista osaamista ja markkinointitaitoja. (Ammattinetti 2016.)

Muotoilija on suunnittelija, joka luo tuotteelle parhaan mahdollisen visuaalisen ulkoasun, muodon ja käytettävyyden. Ammatin pääominaisuus on luovan innovaatioprosessin osaaminen, joka mahdollistaa sisällön ja merkityksien luomisen ihmisten arjen kokemiseen. Vaatetussuunnittelijan koulutus antaa lähtökohdat monipuolisiin työtehtäviin laajalla alankentällä ja sen sisällä voi erikoistua moniin eri tehtäviin. Hän voi olla osa vaatetustuotantoa, osto- ja vähittäismyyntiä tai PR-toimistoa, toimia muotitoimittajana, stylistina, muotikuvaajana, kuvittajana, trendiennustajana, ammatillisten aineiden opettajana, visuaalisena sekä graafisena suunnittelijana tai vaatetusmuotoilijana esimerkiksi oman tuotemerkin suunnittelijana. (Opetussuunnitelma 2011; Hirvonen 2012)

Muotoilija on yksilö, joka lähestyy ja toteuttaa suunnitteluprosessiaan omalla persoonallisella tavallaan. Heitä yhdistää luovuus ja kyltymätön ruokahalu kulttuurillisia ja yhteiskunnallisia tapahtumia sekä muutoksia

kohtaan. Virittyneisyys ja alistuneisuus näille asioille, sekä niiden tutkiminen, mahdollistavat suunnittelijoiden kuudennen aistin. Tällä tarkoitetaan kykyä ennustaa tietoisesti ja tiedottomasti asiakkaiden tulevia mieltymyksiä, haluja ja tarpeita. (Faerm 2010, 8-9.)

2.1.1 MUOTOILIJA PIIRTÄJÄNÄ

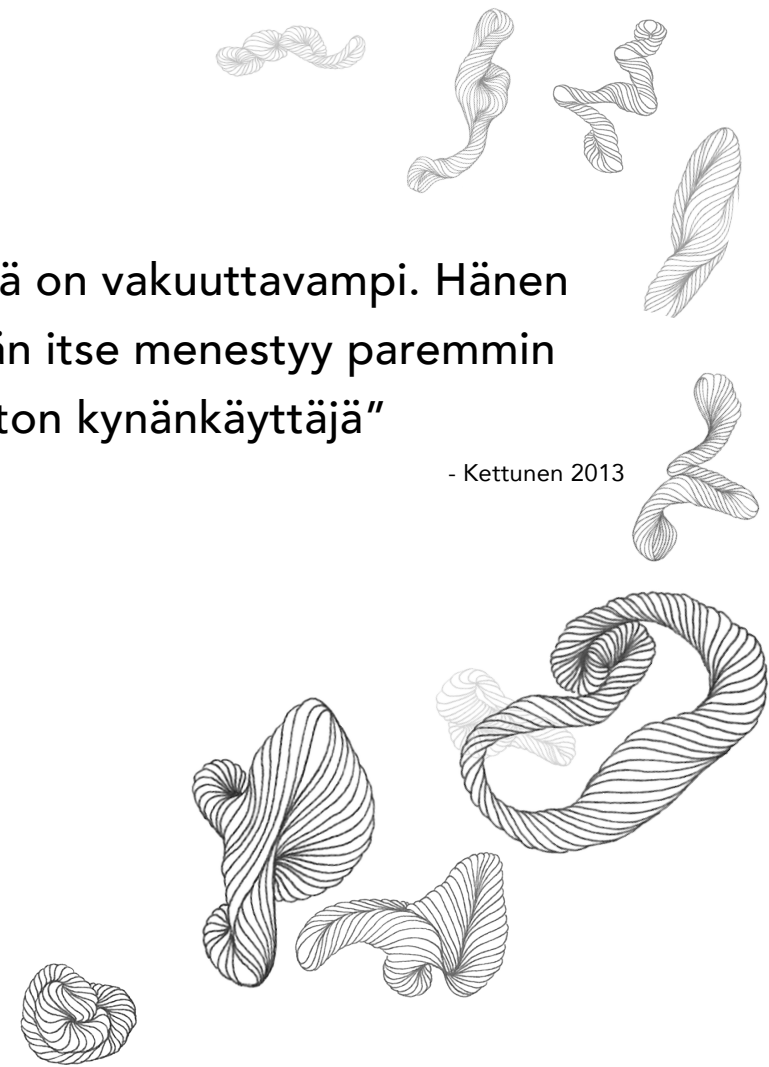
Kettunen (2013, 148) kuvailee väitöskirjassaan Mielekkyyden Muotoilu konseptien kehittelyn muotoilijan ydinsaamiseksi. Muotoilijalle tämä työvaihe on kaikkein tutuin, koska oppilaitoksessa siihen keskitytään kaikkein useimmin. Työvaiheessa kehitellään, ideoidaan, luonnostellaan ja pohditaan vaihtoehtoja ja niitä yhdistellään käytettäviin materiaaleihin ja vaatimuksiin. Prosessin aikana muotoilija piirtää jatkuvasti, piirtämistavan ja funktion vaihdellessa sen aikana. Piirroksia tehdään tarkoituksen mukaan itselle muistiinpanoiksi, kommunikointiin ja asiakkaille näytettäviksi visualisoinneiksi. Piirtäminen on muotoilijalle sosiaalinen prosessi, jossa piirustukset luodaan katsottaviksi. (Kettunen 2013, 175.)

Opiskeluiden kautta olen päätenyt samaan johtopäätökseen Kettusen (2013, 178) kanssa, että suurin osa muotoilijan ajasta kuluu erilaisten esitelyiden tekemiseen. Krippendorfin (1989, 28) mukaan tähän käytetään jopa 80 prosenttia. Piirtäminen on muotoilijalle tärkeä työkalu ja sen taita-

”Hyvä piirtäjä on vakuuttavampi. Hänen ideansa ja hän itse menestyy paremmin kuin taitamaton kynänkäyttäjä”

- Kettunen 2013

minen ja käyttäminen vaikuttavat myös kokovaltaisesti työn tekemiseen. Kettunen (2013, 178) kirjoittaa myös, kuinka idea on esitettävä ”myyvässä” muodossa, jolloin piirustuksen on oltava vakuuttava. Kettunen (2013 179) siteeraa Blaich ja Blaichin (1993, 37) näkemystä kuinka verbaalisesti lahjakkaat esiintymistaitoiset muotoilijat menestyvät paremmin, heidän selittäessä ideansa voimakkaasti ja tehokkaasti, jopa taistellen sen puolesta.

2.1.2 MUOTOILIJAJAJAMAILLA

Muotoilijan ammatti on monipuolinen. Tämä antaa ammattilaisille liikumavaraa ja mahdollisuuksia työskennellä erilaisten projektien parissa. Muotoilija kykenee hyödyntämään omaa vahvuuttaan ja taitoaan sekä syventymään häntä kiinnostavan aihepiiriin pariin. Oman paikan löytäminen alalla voi olla muotoilijalle haastavaa, koska alalla on poikkialaista ja päälekkäistä toimintaa. Samalla se luo mahdollisuuksia, mielenkiintoa ja haasteita.

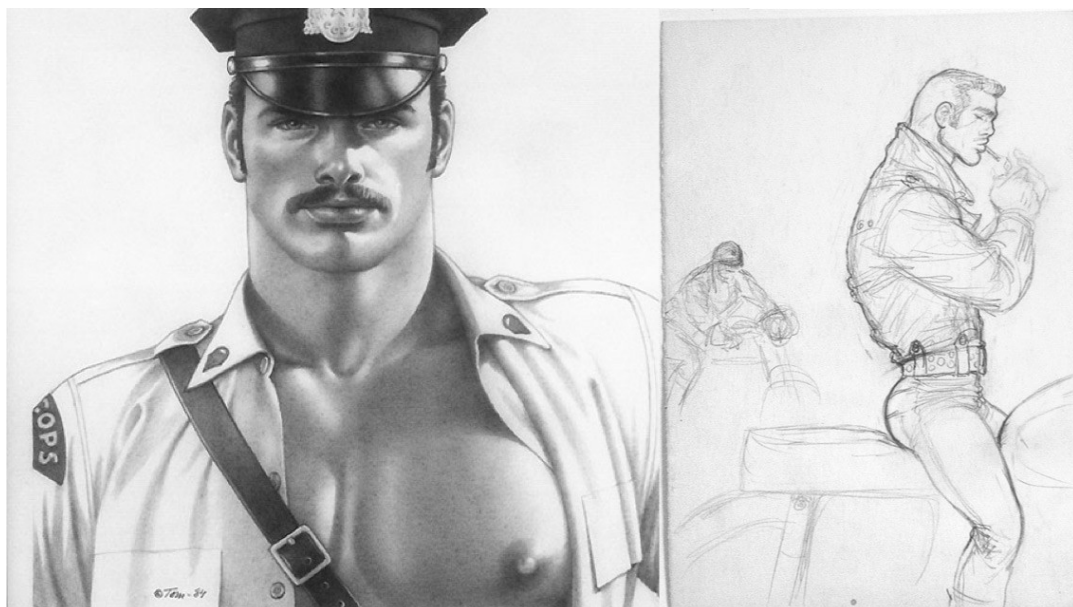
Muotoilun moniulotteinen toimintakenttä sijoittuu taiteen ja teollisuuden välille, jossa pyritään vastaamaan erilaisiin yksilön, yhteiskunnan, yritysmaailman ja teollisuuden tarpeisiin. Muotoilun ala on jatkuvassa kehityskulussa ja uuden näkökulman mukaan muotoilijan ammatti kulkee kohti ei materialistista teollisuuden, liike-elämän ja yhteiskunnan palveluammattia. (Hohti 2011, 10,17.)

Alojen rajakäynnistä on käyty paljon keskustelua. Tiina Veräjänkorvan (2011) mukaan selkeää jakoa ei ole olemassa. Esimerkiksi nykyaikaisen käsityön tiukka määrittely, joka sijaitsee muotoilun, käsityön ja taiteen välissä, voi olla tukahduttavaa ja epäedullista. Kenttien välimatkat, arvot, erot ja yhtymäkohdat hämmentävät ja nostattavat keskustelua. On esimerkik-

si kyseenalaistettu kaunotaiteen erottaminen tuotteita valmistavasta käsityöstä. Myös taiteen suhde käyttöesineisiin ja niiden tekemiseen liittyviin tekniikoihin on sekoittunut. (Veräjänkorva 2011, 84-87.)

Osa nykymuotoilijoista ovatkin innovatiivisia ja vahvoja ja he liikkuvat alojen rajapinnoilla sulavasti ja tekevät monen ammatin tehtäviä (Hohti 2011, 10,17). Monet luovat ihmiset etsivät omaa paikkaansa työelämässä, haluten tehdä itselle tärkeää asiaa. Moni muotokuvittaja ei varsinaisesti ole saanut koulutusta siihen, mutta on valmistunut johonkin muotiin liittyvään tai sivuvaan ammattiin. Siitä on hyötyä. Jokainen muotoilija menee omia polkujaan ja koska muotoilun ala on väljä ja osittain limittäinen, voi muotoilija rauhassa kehittyä ja suunnistaa luovien alojen kentällä. Koulutus antaa pohjan ja kentän etsiä itseään. (Mau 2015.)

Viime aikoina tuotemuotoilussa on ollut vahvasti esillä suurten taiteilijoiden luomuksia. Esimerkiksi Touko Laaksosen Tom Of Finland kuvat ja ilmiönä suosioon nousseet aikuisten värityskirjat tuovat arkikuvaan piirtämiseen aikaansaannoksia sekä jälkeä. Nämä ovat kaksi esimerkkiä, jotka ovat herättäneet huomioni ja joissa näen piirtämisen jäljen. Laaksosen oli maailmalla tunnettu suomalainen kuvataiteilija ja hänen eroottisia piirustuksiaan (1 ja 5, s.22-23) nähdään nyt Finalysonin tuotteissa.

1.

Kuvituskirjan *Lost Ocean- An Inky Adventure and Colouring Book* (2015) tehnyt Johanna Basford on tekstilisuunnittelija. Kotisivuillaan Basford (2016) kertoo, kuinka jokainen hänen kuvituksistaan syntyy käsin piirtämällä. Piirroksista syntyy kuvituksia kirjoihin (2), erilaisiin tuotteisiin (6) ja esimerkiksi näyttelyihin (3). Basford on mielestäni löytänyt oman persoonallisen kädenjälkensä ja hyödyntänyt tätä monipuolisesti, tehden yhteistyötä poikkialaisesti eri yritysten kanssa. Nämä esillä olevat suunnittelijat näyttävät, kuinka käsin tuotettu kuva voi olla ovi mahdollisuuksiin. Kuinka taiteilijat voivat olla kuvittajia ja päinvastoin. Muotoilun alalla kaikki näyttää olevan mahdollista.

2.

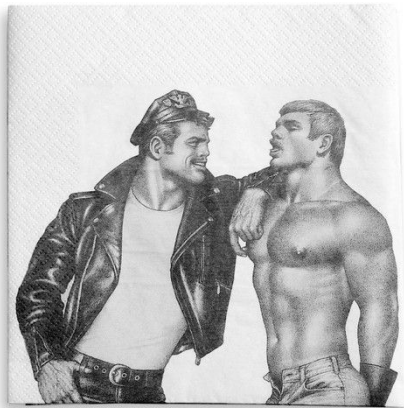
Piirtäminen on lähiaikoina ollut muutenkin laajasti esillä. Lahden taidemu-
seossa järjestetyssä *Piirrä Nyt!* (2015)- näyttelyssä oli esillä kuvanveistäjien,
graafikoiden ja maalareiden piirustuksia. Näyttely antoi laajan katsauksen
piirtämisen nykytilasta. Antti Immosen (2010) *1000 päivää/1000 piirrosta*
(4) -esillepano muodostui päiväkirjamerkinnoistä, havainnoista maailmas-
ta ja alitajunnasta sekä luonnoksista veistoksia varten.

3.

4.

5.

6.

1. KUVA 4. Tom of Finland (Laaksonen, 1920-1992)
2. KUVA 5. Lost Ocean -kuvituskuva (Basford, 2015.)
3. KUVA 6. Wonderlands exhibition - Johanna Basford (Brill, 2015)
4. KUVA 7. Antti Immonen -1000 päivää/1000 piirrosta (Jutila, 2015)
5. KUVA 8. Couples - paperilautasliinat. Tom of Finland - Finlayson
6. KUVA 9. Johanna Basford -Honeysuckle Scarf, Begg Scotland.

2.2 MINÄ MUOTOILIJANA

Koen tärkeänä havainnoida itseäni muotoilijana. Avaan taustaani ja arvomaailmaani, miten minusta tuli luovaa piirtämistä rakastava muotoilija. Oman historian ja sen tärkeiden tapahtumien sekä käännekohtien ymmärtäminen edesauttaa oman suunnitteluidentiteettini muodostamista ja vahvistamista. Omien taitojen, toimintatapojen ja ajatusmallien yhteys ja ymmärtäminen ovat minulla tärkeitä jatkuvan oppimisen ja kehittymisen kannalta olevia työkaluja. Vuonna 2015 piirtämästäni omakuvasta (KUVA 10) heijastuu tyylini piirtää ja pyrkimys tuoda kuviin tunnetta.

2.2.1 MINUN TARINANI

Oli tammikuun myrskyisä pakkasyö, kun äitini puski minua maailmaan Helsingin Naistenklinikalla. Asuimme tuolloin Tammisalossa, punaisessa puisessa omakotitalossa, jota ympäröi suuri piha. Tämä tontti antoi minulle ensimmäisen luovuuden leikkikentän. Sen omena- ja pähkinäpuiden, raparperien sekä karviaismarjapensaiden lomassa vietimme kesäpäiviä, keksimme mielikuvitusleikkejä ja talvisin hiihdimme. Talomme seisoo edelleen puiden katveessa uusien talojen ympäröimänä hehkuen nostalgiaa. Siellä käydessäni vanhentuneet pinnat ja kerääntyneet tavarat sekä tunnelma muistuttavat minua jostain hyvin koruttoman arvokkaasta ja aidosta.

Lapsena muistan ihailleen siskoni tekemiä maalauksia. "Kunpa minäkin osaisin" ajattelin ja koskettelin akryylimaalain kovettuneita muotoja. Omat ensimmäiset piirustukseni muistan piirtäneeni parvisängyn kattoihin ja seiiniin, johon myös siskoni ja veljeni ovat jättäneet jälkensä ennen minua. Se oli viistokaton mahdollistama pieni kolo, johon kiipesin tikapuita pitkin. Vain pieni lapsi pystyi sinne mahtumaan. Siellä pidin salaisuuteni.

Ensimmäisen onnistumisen tunteen muistan esikoulusta, kun piirsin lyijykynällä Antiikin mytologia aiheisen häränpään. Koin onnistumista ja ylpeyttä. Olin saanut aikaan esittävän kuvan, joka ei muodostunut pelkästään viivoista vaan siinä näkyi myös yritys varjostuksesta ja viimeistelystä. Alasteen lopussa maalasin jo taitavasti jäljitelmän Lemminkäisen kuolemasta (Kuvakollaasi 5. s.59). Maalauksen tekemiseen, 13 vuoden iässä taisi vierähtää puoli vuotta muita oppilaita kauemmin. Tuohon aikaan olin jo myös harjoittanut muita kädentaitoja, neulonut lukuisia pipoja ja hanskoja sekä yhden villapaidan. Äiti aina kehui kuinka minulla oli hänen äitinsä näpit.

Kahdeksan vuoden iässä tapahtui monia elämänsuuntaani vaikuttaneita tekijöitä. Vanhempani erosivat ja muutin äitini, siskoni ja veljeni kanssa kerrostaloasuntoon. Samoihin aikoihin aloitin joukkuevoimistelun harrastamisen ystäväni innoittamana pienessä työväenseurassa (KUVA 11).

Harjoitussaleista muodostui minulle 12 vuoden mittainen toinen koti ja luovuuden kehto. Harrastus opetti minulle työn tekemisen tärkeyden.

Harjoituksissa ilmaisin itseäni liikkeen avulla ja koulussa piirtämällä. Kävin yläasteen ja lukion kuvataidepainotteisena ja huomaan nyt, kuinka harrastukseni on ollut suuressa roolissa myös oman piirustustyylini kehittymiseen. Olin luonteeltani tuolloin hyvin herkkä. Koin huonoa itsetuntoa

KUVA 11. Kesämekossa (Jutila 1999)

ja vertasin itseäni paljon muihin. Kun en kestänyt kritiikkiä pyrin aina parhaimpaani. Se kehitti minua valtavasti eteenpäin niin piirtämisen kuin voimistelunkin saralla. Pyrin aina täydellisyyteen.

Voimistelusalilla kokemani liikkeiden ja musiikin yhtenäinen kauneus on saanut minut arvostamaan esteettisyyttä, linjakkuutta ja yksityiskohtia piirtämisessä sekä suunnittelussa. Kisakauden jatkuva kehittymisen prosessi oli antoisaa. Työn tuloksen näkeminen ja tavoitteisiin pääseminen on kannustanut minua pitkäjänteiseen työn tekoon muillakin elämänalueilla.

Lähdin lukion jälkeen opiskelemaan vaatetusmuotoilua Kuopion Muotoiluakatemiaan. Vaikka koko ikäni olen liikkunut enemmän kaksiulotteisella pinnalla piirtäen ja maalaten sekä kehollani tanssien, oli minussa herännyt kiinnostus vaatteisiin lukion viimeisillä vuosilla. Kehitin visuaalista silmää valokuvaustunneilla sekä kolmiulotteisen muodon hahmottamista keramiikassa (KUVA 12). Vaatteiden muotoilu tuli tutuksi tehdessäni voimisteluasuja. Tehtäväni oli luoda pienelle voimistelutyölle Aladin -hengen puku. Muotoilin ohuesta vaahtomuovista muskeli ja yhdistin sen kauniin kankaan kanssa boleroksi. Lopputulos oli hyvä ja se johdatti minut kohti muotoilun opintoja.

Taustani loi minulle omat suunnitteluperiaatteeni ja toimintatapani. Olin ahkera, sata prosenttia panostava perfektionisti, esteettisyyttä ja täydellisyyttä havitteleva persoona. Ja olen jollaintavalla edelleenkin. Muotoilun opinnot ovat silti muuttaneet ja kehittäneet minua.

2.2.2 ARVONI JA PERIJAATTEENI

Muotoilijana työskentelyäni ja tuotoksiani ohjaa arvoni ja perijaatteeni. Suunnitellessani pyrin aina silmäämiellyttävään lopputulokseen, mikä näkyykin hyvin tekemissäni tuotoksissa. Minua miellyttää estettäisyys, harmoniset värit ja tyylikkyys. Arvostan suuresti kättentaitoa ja taiteellisuutta. Tekijänä olen innokas viimeistelemään ja usein uppoudun töihini voimakkaasti. Käytän ideoinissa paljon mielikuvia ja piirtämistä.

Voimistelutaustastani on ollut paljon hyötyä vaatemuotoilijana. Voimistelussa opin tuntemaan ihmisen kehoa ja tapaa liikkua. Pystyn samaistumaan tanssiprojektien puvustuksissa tanssijoihin. Tunnen tanssipuvustuksen vaatimukset liikkumiseen suhteen. Kehon tuntemus auttaa minua myös vaatteiden leikkausten suunnittelussa. Vuonna 2013 tehdyssä mallistosani linjakkuus ja epäsymmetria olivat keskeisessä osassa (KUVA 13-14).

KUVA 12. Keraaminen vaasi. (Jutila, 2010.)

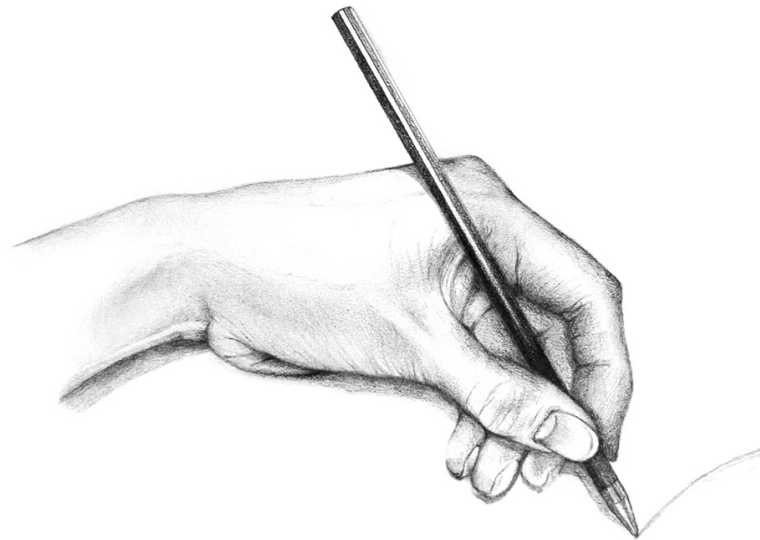
KUVA 13. Mallistokatalogi (Jutila, 2013.)

KUVA 14. Mallistokatalogi (Jutila, 2013.)

3.

PIIRTÄMINEN TEKONA

KUVA 15. Käsien piirtäen. Lyijykynä paperille (Jutila, 2016.)

Vaatetusmuotoilijalle piirtäminen on tärkeä työväline. Piirtämällä luonnostellaan ideoita, esitellään asiakkaille suunnitelmia, harjoitellaan ja luodaan valmiista materiaalia. Piirtämisen sanaa käytetään laajasti. Keskityn perinteiseen ilmaisumuotoon käsin piirtämiseen. Tarkastelen piirtämistä välineenä, sen luonnetta ja tarkoitusta sekä merkitystä muotoilu-prosessissa.

3.1 MITÄ PIIRTÄMINEN ON?

Piirtäminen on kuvailmaisun peruselementti. Se on läsnä kaikkialla ja on iältään yhtä vanha kuin ihminen. Piirtäminen ja sen avulla tehdyt maailman ensimmäiset kuvat tarvittiin maailmaan ymmärtämiseen, muistiin merkitsemiseen ja kommunikointiin. Kun sanoja ei ole, tai kun ne eivät riitä ilmaisemaan ajatusta, piirtäminen on lähin keino sen esittämiseen. Ajatuksen ikuinen seuralainen on piirtäminen. Se on arkista, läsnä jokapäiväisessä toiminnassa koko elämän ajan vauvasta vaariin. Piirtäminen on poikkeuksellisen joustava väline rutiininomaisesta käytöstä ammatilliseen hallintaan. (Zeegen 2009, 6; Rönkkö 2013)

Piirtäminen tarkoittaa kuvallisen ilmaisun perustekniikkaa, johon vaikuttaa piirroksen tarkoitus, ilmaisukeino ja väline eli piirrin (Moisander 1988,146-148). Kaksiulotteiselle pinnalle piirretään jälkiä tai viivoja. Piirtämistä sanotaan usein myös taiteen perustaksi. Piirtäminen on suunnittelun, toiminnan ja tekemisen väline, jolla voidaan laajasti ja joustavasti tuottaa erilaisia lopputuloksia. (Himberg 2011)

Piirtämisen ilmaisukeino on piirtämisen tyyliä. Sen avulla voidaan korostaa jotain kuvattavan aiheen muoto-ominaisuutta. Erilaisia piirtämisen ilmaisukeinoja ovat: ääriiviipiirtäminen, muotoileva varjostus, valööripiirustus tai aineenmukainen piirtäminen. Piirtämisen väline on piirrin. Piirtimen valintaan vaikuttaa muotoilijan omat tottumukset ja mieltymykset sekä tar-

koitus. Erilasilla piirtimillä saadaan aikaan erilaista jälkeä. Piirtimiä ovat: lyijykynä, hiili, värikynä, liitu ja tussi. Piirtimen jälkeen vaikuttaa myös materiaali, joihin sitä käytetään. Yleisin materiaali on paperi.

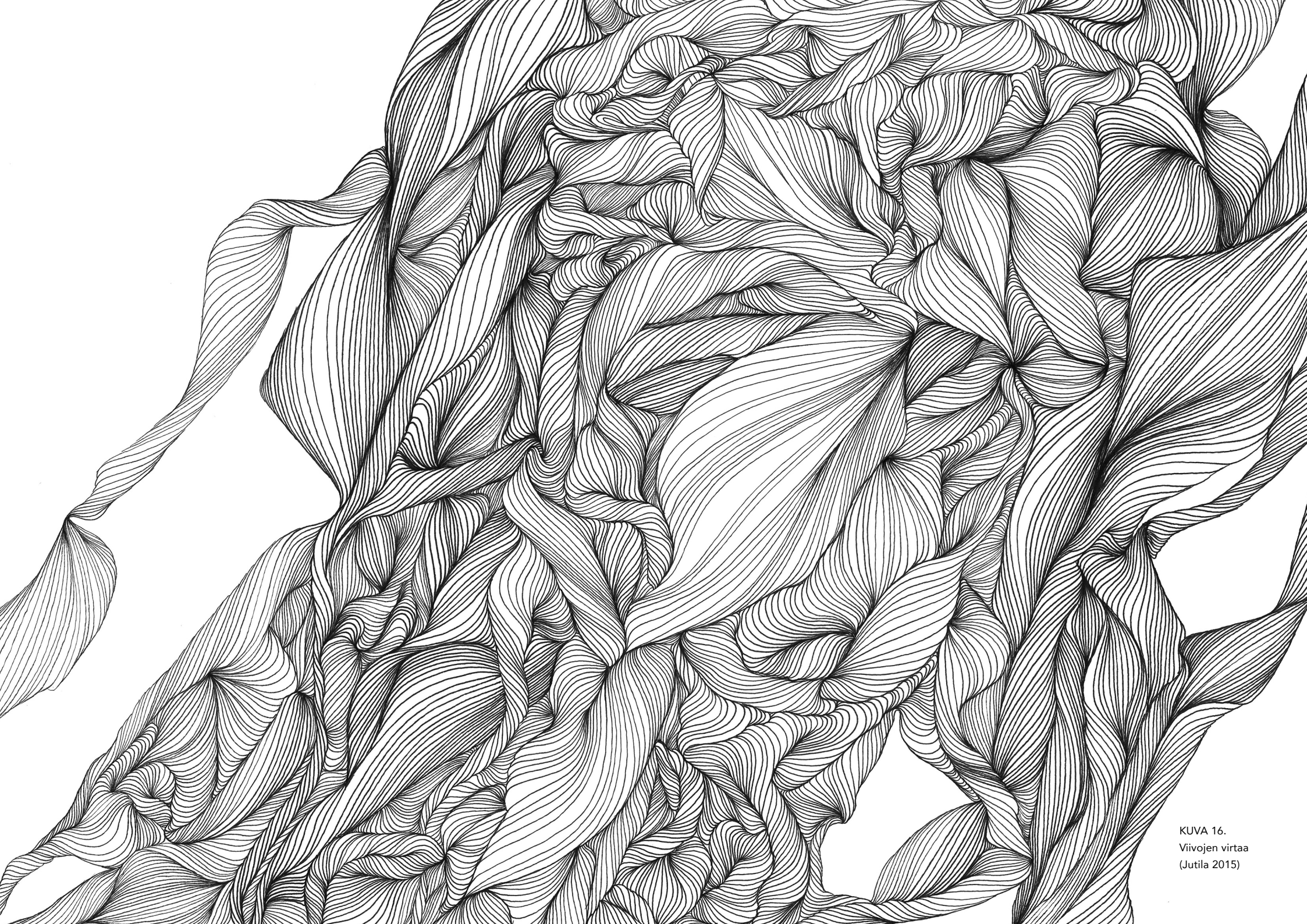
Suunnittelijan käyttäessä piirtämistä työvälineenä hänellä on tarkoitus, johon tätä tekniikkaa käyttää. Jos suunnittelija haluaa tallentaa hetken näköhavainnon tai mielikuvan hän voi käyttää nopeaa ääriviivaluonnosta. Suunnittelu ja tutkiminen taas edellyttää useiden harjoitusten tekemistä. Lopullinen idea voidaan mahdollisesti toteuttaa jollain muulla tekniikalla. Piirtäminen voi myös taiteellisena ilmaisuna tuottaa valmiin työn itsensä.

Ville Lukkarinen avaa piirtämisen käsitettä teoksessaan Piirtäjän maisema - Paikan kokeminen piirtämällä (2015). Hän vertaa monen eri taitelijan ja filosofin määritelmää kautta historian. Lopputuloksena Lukkarinen väittäisi erilaisia töitä, joita kukin mielih kutsua piirustuksiksi, yhdistävän löyhä perheyhteys tiukan teknisen määrittelemisen sijaan. Oli määriteltävä kuva sitten taideteos, harjoitelma tai kuvallinen muistiinpano, sen lopputulos riippuu kulloisestakin tilanteesta. (Lukkarinen 2015, 27.) Vuonna 2015 tekemäni tussityö (KUVA 16) syntyi piirtämällä viivoja. Työn pohjalta en käyttänyt luonnostelua vaan piirsin improvisoiden. Tämän työn luokittelun piirustukseksi.

3.1.1 PIIRTÄMISEN LUONNE

Käsin piirtäminen on luonteeltaan erilaista verrattuna koneella piirtämiseen tai maalaamiseen. Piirtäminen on helppokäyttöinen, piirustusvälineiden kulkiessa vaivattomasti aina mukana, ja tekniikkana suhteellisen yksinkertainen (Lukkarinen 2015, 154). Ville Lukkarisen (2015, 16) mukaan piirustuksissa näyttää kiehtovan niiden välittömyys, tietynlainen suoruus, jota ei välttämättä ole viimeistellyllä maalauksella. Lukkarinen puhuu piirtämisen välittömästä menetelmästä teoksessaan Piirtäjän Maisema- Paikan kokeminen piirtämällä (2015, 16). Piirtäminen on "välitön" työskentelytapa, etenkin sen ollessa luonnospiirtämistä tuottaen dokumentteja tästä työskentelystä. Luonnostelu on suunnittelua, ideointia, kokeilua, etsintää, harjoittelua, ihmisten ja ympäristön dokumentointia sekä muistiinpanojen tekemistä.

Piirtämisen välittömyys luonnehtii myös paperin pinnalla olevia piirtimen jälkiä, joista voi nähdä suoran seurauksen piirtäjän eleistä, käden, kynän ja paperin yhteistyöstä. Tämä jäljen näkyminen ja sen välittömyys paljastaa tekijän persoonan ja luo oman persoonallisen kädenjäljen. Esimerkiksi luonnosmainen kynänjälki on katsojalle selkeä merkki ja todiste. Se tuo piirtämisen hetken tärkeäksi osaksi kuvan aihetta, saaden katsojan "osalliseksi" itse kuvan tekoon. (Lukkarinen 2015, 21.) Tämän kaltainen ajatte-

KUVA 16.
Viivojen virtaa
(Jutila 2015)

KUVA 17. Kolin maisema (Jutila, 2011.)

lu ja pohdinta selittää minulle esimerkiksi muotokuvitusten luonnosmaisesta tyylin vetoavaa vaikutusta. Piirustuksen (KUVA 17) olen piirtänyt Kollilla vuonna 2011. Piirsin edessäni olevan talvisen alkukevään maiseman, johon liitin myös itseni istumaan penkille. Kuvaa katsoessani nyt vuosien jälkeen, voin palata tähän hetkeen ja omiin sen hetkisiin tuntemuksiini. Kuva toimii nyt itselleni valokuvan tavoin muistona ja dokumenttina.

Piirtäminen on etsivää toimintaa ja usein kokeilevaa, jolloin voi löytää, luoda ja keksiä jotain uutta. Piirtämisen voi nähdä myös alkuna, alkuperänä tai mahdollisuutena. Näin voi syntyä keksintöjä, muotoja ja yllätyksiä, joi-

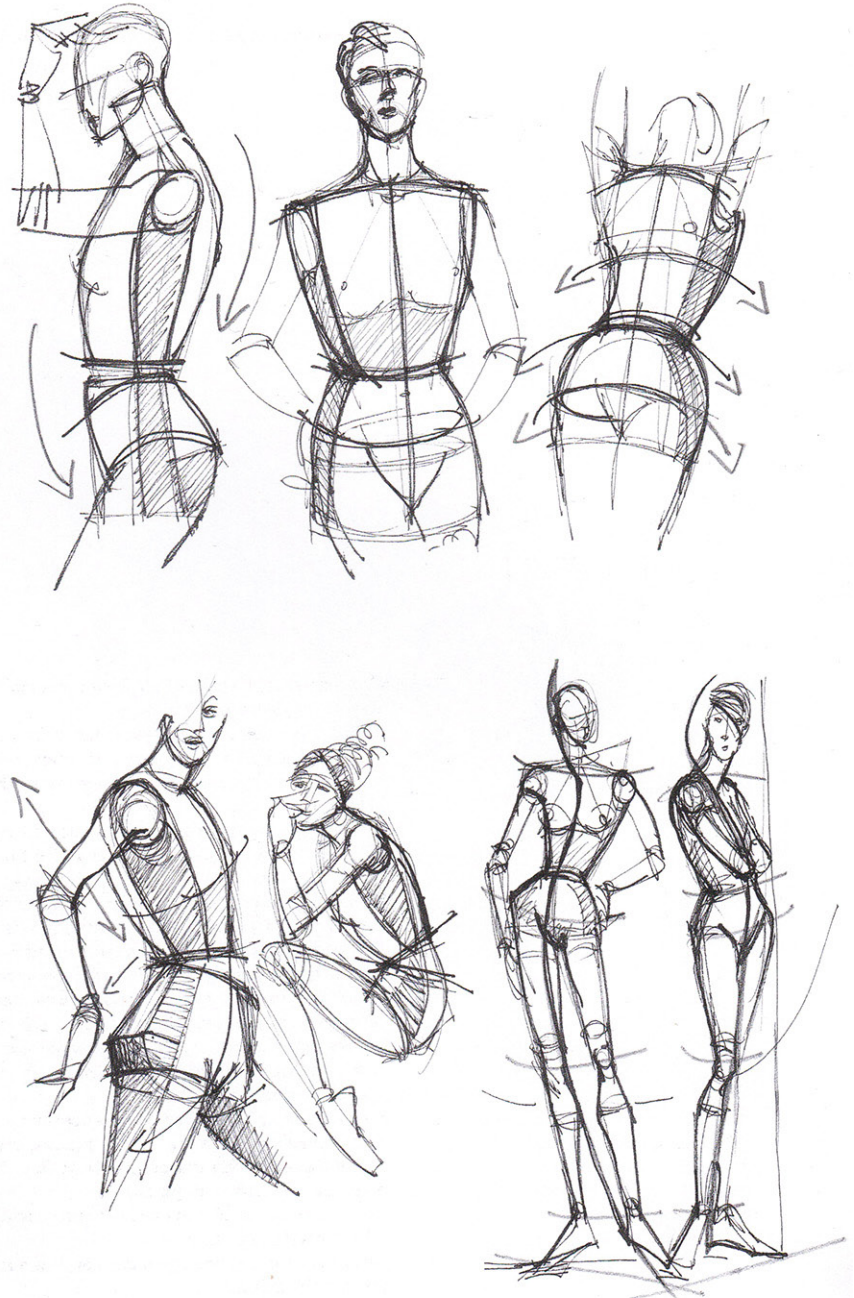
ta ei voinut edeltää mikään aikaisemmin olemassa ollut muoto. (Lukkari-
nen 2015, 16, 24.) ”..piirtäminen opettaa katsomaan, silloin ihminen vasta todella näkee.” Lukkarinen tiivistää tutkijoiden pohdintaa havainnoijan ja hänen kohteensa kohtaamisesta. Hän siteeraa Jean Clairea, kuinka piirtäminen voi paljastaa ja auttaa huomaamaan asioita, jotka esimerkiksi valokuvaamalla jäisi huomiotta. John Bergin mielestä se taas pakottaa taiteilijan katsomaan kohdettaan, hajottamaan sen mielessään ja kokoamaan paperille uudelleen. (Berger 2005,3; Clair 2008, 426-430; Lukkarinen 2015,18)

3.1.2 LUONNOS JA IHMISKEHO

Vaatetusmuotoilijan käytetyin piirtämisen tyyli on luonnostelu. Luonnostelun kohteena on ihmiskeho ja vaatteet, joita suunnitellaan. Kettunen viittaa tekstissään Rambon (2007) kielikuvaan piirretystä luonnoksesta, joka havainnoi autoetnografisen tutkimuksen mahdollisuudesta herättää ajatuksia. Kuinka piirretty luonnos on jätetty viimeistelemättä, ja kuinka mielen silmä myöhemmin täyttää yksityiskohdat. Kuvan katsojalle jätetään mahdollisuus tulkintoihin, niin ettei "lopullista tuotetta" suljeta keinotekoisesti. (Kettunen 2013, 72)

Edellisestä muistan kauden, kun en osannut jättää luonnosta "viimeistelemättä". Luonnoksia näyttäessäni, minulla sanottiin: "eihän sun mitään valmista pitänyt tehdä". Näin myöhemmin vasta luonnoksia katsoessani ymmärrän paremmin, miksi luonnoksen pitäisi juuri olla luonnos, varsinkin suunnittelun alkuvaiheessa. Liian viimeistely luonnos on liian vahva, lopullinen ja valmis, kuten Kettusen tekstistä ilmenee. Myös luonnosten tyyliä on mietittävä tilanteen mukaan, onko viimeistely ja yksityiskohtien miettiminen siinä vaiheessa tärkeää.

Vaatetusmuotoilijalle ihmisen kehon hahmottaminen on tärkeää. Opiskeluni aikana olen käynyt monia alastoman mallin kursseja. Kursseilla

olemme piirtäneet alastonta ihmistä, yleensä staattista asentoa ja välillä liikkuvaa kehoa, tehden erimittaisia harjoituksia. Harjoitusten pituus vaihtelee muutamien sekuntien kestävästä groquis luonnoksista useita tunteja kestäviin kooltaan suuriin töihin. Alastoman mallin piirtäminen on auttanut hahmottamaan kehoa ja on ollut minulle yksi tärkeimmistä piirtämisen harjoituksista. Harjoituksena tämä on erittäin hyödyllinen vaatetusmuotoilijalle. Se auttaa vaatteiden suunnittelussa ja ideoiden esittämistä luonnostellen. Piirtämisen harjoittaminen ja piirtämisen taidon kartuttaminen on tärkeää.

Kuopion taidemuseon intendentti Marja Louni kertoo Savon Sanomissa (2016), kuinka elävän mallin piirtäminen oli valmistautumista suurempiin töihin, esimerkiksi siihen aikaan tärkeänä pidettyihin historiallisiin maalauksiin. Nykypäivänä elävän mallin piirtäminen on vain pieni osa kuvataideakatemian koulutusta. Maalustaiteen professorin Tarja Pitkänen-Walter mukaan ”kopioiden” taidolla ei ole mitään merkitystä, jos taiteilijalla ei ole mitään sanottavaa. Kuvataiteilija ja kriitikko Jaakko Rönkön mukaan Suomen piirustustaito elää ja voi hyvin, myös ihmiskehon osalta. Hänen mukaansa piirtäminen on pohjimmiltaan ihmisen piirtämistä, ja kehon merkitys on enemmänkin lisääntynyt kuin vähentynyt.

3.1.3 PIIRTÄMISEN MERKITYS

Piirtäminen on suunnittelun selkäranka. Se on väline ideoida, kokeilla ja visualisoida erilaisia lähestymistapoja. Siksi muotoilijan on tärkeää pitää kokeellinen ote piirtämisessä. Piirtäminen ja monet sen tyylit antavat mahdollisuuden runsaaseen materiaaliin, johon suunnittelija voi ideansa perustaa. Suunnittelijan tulisi pyrkiä kehittämään oma yksilöllinen tyyli piirtää luodakseen parhaan työtavan itselleen sekä esimerkiksi persoonallisen nimimerkin. Piirtäessä kun ei ole oikeaa ja tiettyä tapaa tehdä. (Steed ja Stevenson 2012, 135) Erilaisia tyylejä ja tekniikoita voi kokeilla yhdessä, erikseen tai sekoittaen, jolloin käytetään nimeä sekatekniikka. Monet suunnittelijat ja taiteilijat käyttävät esimerkiksi akvarellivärejä tai valokuvaa piirtämisen kanssa yhdessä.

Suunnittelijan piirrookset kertovat, miten lopulliseen työhön päädytään. Piirtämisen merkitys kantaa läpi useiden tieteenalojen. Merkitys on jokaiselle suunnittelijalle omanlaisensa ja se ilmenee heidän tehdessään, tarkasteltaessaan ja esittäessään työprosessiaan, oli se sitten näkyvillä olevaa tai näkymätöntä. (Duff ja Sawdon 2008, x-xi.) Piirtäminen on työväline, jonka suunnittelija itse valitsee. Piirtämistä käytetään työvälineenä ideoiden tuottamiseen ja kommunikointiin. Se on linkki perinteisten piirtämistekniikoiden ja uusien tietokoneohjelmien välillä. Piirtäminen auttaa

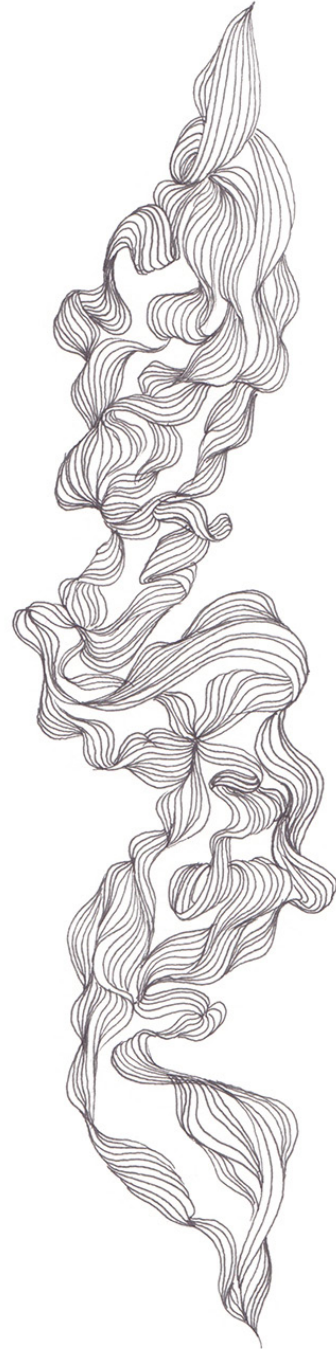
hahmottamaan kolmiulotteisia muotoja, kartoittamaan monimutkaisia asioita ja selkeyttää ihmisten välistä vuorovaikutusta sekä toimii valmistusprosessin rakennuspalikoina. Uudet teknologiset vaihtoehdot haastavat muotoilijoita valitsemaan yhä tehokkaampia työkaluja. (Marshall 2008, 57)

Piirtämisen tarve kertoo ihmisen sisäisestä intuitiosta jättää jälkensä ja kertoa sekä merkityksellistä elämää. Piirtämisen merkitys voi olla henkilökohtaista tai yhteisöllistä. Kettunen (2013, 90) kertoo väitöskirjassaan Mielekkyyden muotoilu, kuinka piirustukset toimivat oman ymmärryksen rakennusaineina osana suurempaa muotoiluprosessia. Piirustuksen merkitys muotoiluprosessissa on mielekkyyden luominen ja sen antaminen. Mielekkyyden luominen tarkoittaa ihmisten yhteisiä prosesseja, joiden kautta pyritään tulkitsemaan epävarmoja, epämääräisiä ja monitulkintaisia tilanteita. Muotoilija esittää monia luonnoksia, esimerkiksi useita vaihtoehtoja karsintaa varten, jotka samalla myyvät muotoilijan ideaa ja yhtäläillä antaa asiakkaalle mahdollisuuden oman mielekkyyden luomiseen. Luonnokset toimivat näin konkreettisina välineinä yhteiseen päämäärään pyrkiessä. Luonnokset ovat myös paloja, joista tuleva toimintaympäristö muotoutuu. Mielekkyyden luominen onnistuu Vuoren (2011) mukaan parhaiten tunteiden kautta, jolloin luonnosten herättämät positiiviset innostuksen tunteet vastaanottajassa ovat tärkeitä. (Kettunen 2013, 46, 54, 182.)

3.1.4 PIIRTÄMINEN LUOVASSA PROSESSISSA

Muotoilijan aloittaessa uuden projektin on sen lähtökohtana tehtävänanto, jonka hän kokee usein alussa epäselväksi. Hän aloittaa luonnostelun tilanteen tulkitsemiseksi ja selventämiseksi. Usein piirtämistä edeltää jokin ajatus tai mielikuva. Joskus ymmärrys ja ajatus syntyvät luonnoksen piirtämisen aikana tai vasta sen jälkeen. Sen avulla muotoilija luo mielekkyyttä ja merkityksellistämistä eli tulkitsee tilannetta. Luonnosten tekeminen on muotoilijalle ikään kuin ajattelua, jossa hän tajuaa tekemisen kautta asioita. Luonnosten piirtäminen etenee koko ajan yksityiskohtien työstämistä kohti. Näiden yksityiskohtien summa muodostaa lopuksi valmiin kokonaisuuden. (Kettunen 2013, 177-178.)

Muotoilijan esitellessä luonnoksiaan tai työstäessä niitä muiden kanssa, vaikuttavat seuraavan luonnoksen tekemiseen ja tulkintaan muiden eleet. Teemme jatkuvasti tulkintoja toisten luonnosten sisältöön pohjautuen. Seuraavaa luonnosta piirtäessä kynäämme ohjaa toisten antama palaute: toisen katse, ilme, nauru, kehu tai niiden puuttuminen. Jossain vaiheessa prosessia luonnosten tuottaminen tyrehtyy. Syynä voi olla hetkellisen kontrollin ja järjestyksen saavuttaminen tai väsyminen ja motivaation puute ideoimiseen. (Kettunen 2013, 177-178.)

3.1.5 SKETCHBOOK

Sketchbook eli luonnoslehtiö on muotoilijan suunnittelun väline ja ajattelun jatke. Näillä sivuilla piirtäminen ja kirjoittaminen on läsnä luovana tekona. Koen tärkeänä puhua tämän välineen yhteydestä itse piirtämiseen. Miksi suunnittelija piirtää siihen ja millaisia merkityksiä sillä on?

Jokaisella suunnittelijalla on oma tapansa pitää sketchbookia. Toisille se on visuaalinen päiväkirja ja toisille se voi olla leikkikenttä, johon paeta työtä. Usein nämä lehtiöt ovat piilossa olevia ja kaukana muiden katseilta. Ne pitävät sisällään mm. piirroksia, räpellyksiä, kauppalistoja, kahvinjälkiä ja tuhrittuja ja hävitettyjä ideoita. Sketchbook kertoo paljon suunnittelijan visuaalisesta suhteesta tapaan, jolla he luovana suunnittelijoina ajattelevat ja työskentelevät. (Brereton 2009, 6.)

Brereton (2009) aukaisee kirjassaan Sketchbook suunnittelijoiden suhteesta heidän omiin luonnoskirjoihinsa. Toisille kirja on kaveri ja toisille raamattu. Joidenkin sivuilta voi näkyä henkilökohtaiset elämän vaiheet ja vallitsevat tunteet. Toiset ainoastaan kirjoittavat määrittääkseen ajatuksiin ja kysyäkseen itseltään, mitä työni on ja mitä se edustaa. Luonnoskirja voi olla venttiili stressin purkamiseen, tai tapa olla läheisessä suhteessa tekemisen eli piirtämisen kanssa. (Brereton 2009, 7.) Suunnittelijalle luon-

KUVA 19. Hahmoluonnoksia (Faerm 2010, 87.)

noskirja on luova tila. Siellä hän voi kokeilla, luoda ja esitellä konsepteja, hahmotella mielentiloja ja selkeyttää muotoja, tehdä virheitä sekä suunnitella menestyvän malliston. Luonnoskirja on dokumentaarinen kokonaisuus, joka kertoo, kuinka mallisto on syntynyt. (Faerm 2010,86.)

Tuotteen suunnittelu ja valmistamisprosessissa syntyneet luonnokset ja vaateen valmistuksessa piirtämät kaavat on dokumentteja tästä prosessista. Breretonin (2009) kokoama kirjan nimi Sketchbook - The hidden art of designer, illustrators and creatives, viittaa luonnoskirjojen ainutlaatuisuuteen. Ei ainoastaan piirroksiin osana prosesseja, vaan omina taiteellina tuotoksina.

helppo muokata
työväline
alku

ulkomailla
kotona
töissä

luovan prosessin kuvaus
ongelmien ratkominen
arkiset tapahtumat

oma maailma
koottu
intiimi

heijastaa itseä, ajatuksia ja huomion kohteita
katsomaan ja seuraamaan kehitystä
kirja ideoista ja inspiraatiosta
ideat alkavat elämään

KUVIO 2. Koottuja ajatuksia Brereton 2009 (Jutila 2016.)
KUVA 20. Kuvallinen päiväkirja, kollaasi (Carrio 2009, 50)

3.2 OMAN PROSESSIN HAVAINNOINTI

Piirtämällä hahmottelen ja selkeytän itselleni aloittamani projektin sisältöä. Luonnostelen ideoita paperille saadakseni kuvan mielikuvistani. Teen muistiinpanoja ja piirtämällä hahmottelen yksityiskohtia ja epäselviä asioita. Pysin selvittämään näillä ongelmia ja kokoamaan prosessia. Piirtämistä käytän kaavojen valmistamiseen ja printtien luontiin. Sen avulla luon materiaalia visuaalisiin esityksiin ja valmistan esityskuvat. Riippuen meneillään olevasta projektista, käytän piirtämistä monialaisesti eri tarkoituksiin. Havainnoin omaa työskentelyäni, saadakseni tietoa omasta piirtämisen kokemuksestani, videoimalla piirtämällä tehdyn projektini.

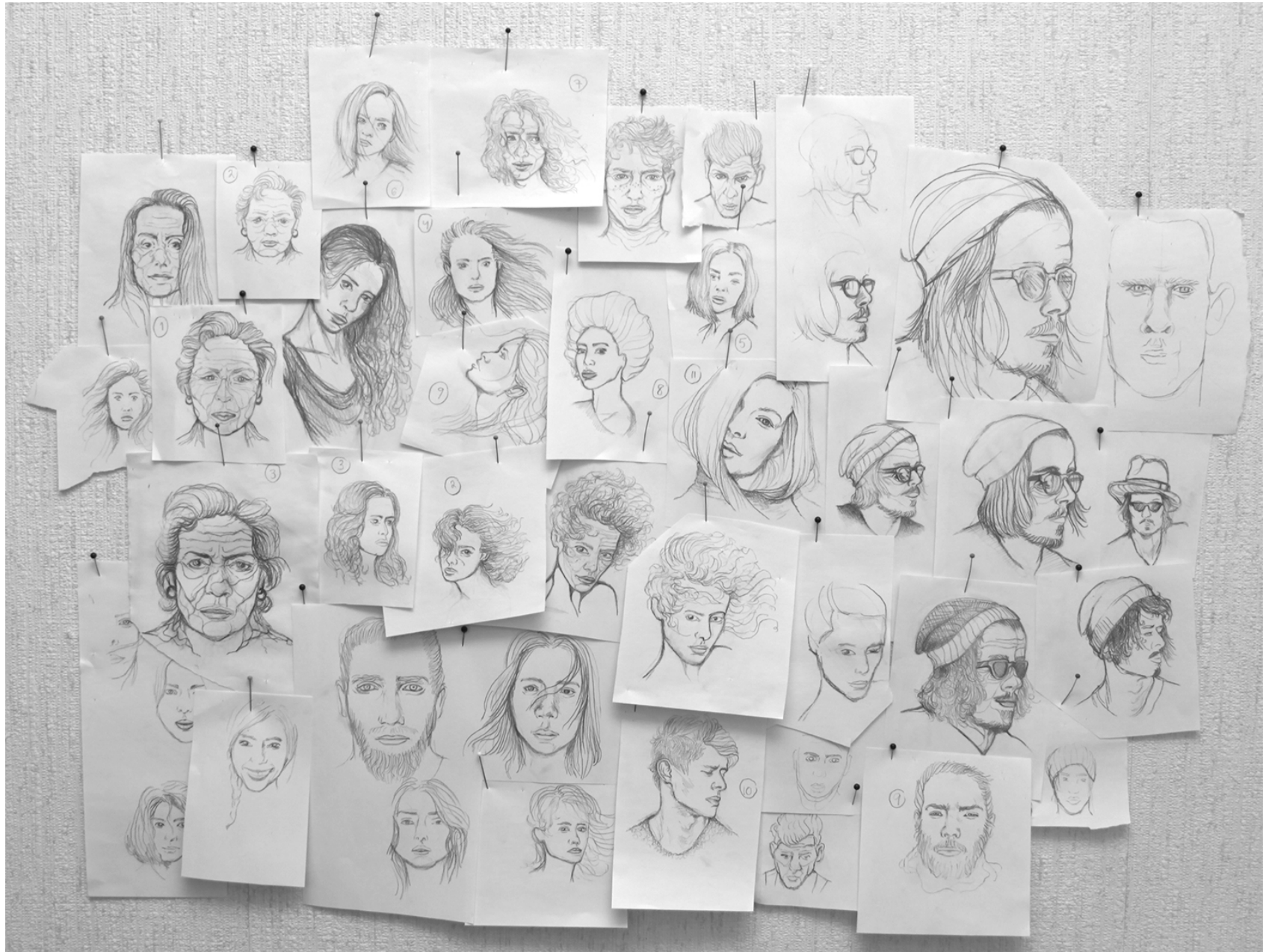
Videoidun piirtämisen aikana käytin ääneen ajattelua (Videotallenteet, Jutila 2015). Videoin yhden kokonaisen kuvan tekemisen prosessin luonnoksesta valmiiseen tussityöhön asti. Piirtäessäni ajattelin ääneen, miltä prosessi tuntui, mitä tein ja mitä tuntemuksia se minussa herätti. Kyseessä oli konkreettinen työ, jossa piirsin A3-kokoisen kasvokuvan. Kuvasta valmistettiin printti painatettavaksi kangaskassiin. Printtejä valmistettiin yhteensä neljä ja tämän havainnoinnin tein viimeisen printin tekemisen aikana. Työ liittyi projektimaiseen työharjoitteluun, missä ideana oli myydä printtikangaskasseja. Tein projektin kahden yhteistyökumppanin kanssa.

3.2.1 LUONNOSTELU

Luova prosessi lähti liikkeelle pohjaideasta, miehen kasvoista. Luonnostelun apuna käytin kerättyjä ideakuvia. Lyijykynällä tehdyt luonnokset vaativat toistoja, oikean muodon ja kasvojen mittasuhteiden hakemista. Kymmenistä pienikokoisista luonnoksista (KUVA 22.) osa on tehty muutamalla viivalla ja osa tarkemmin. Toiset olivat realististen kasvojen näköisiä ja toiset eivät. Luonnostelun aikana hain sopivaa pään asentoa, katseen suuntaa, hiusten pituutta ja tyyliä. Huonot pistin sivuun ja hyvistä tein uusia versioita, jatkuvasti valiten ja kehittäen odottaen "sen oikean" syntymistä.

Luonnostellessani tunsin "sen oikean". Tunsin, että juuri se tuntui oikealta ja näytti parhaimmalta. Intuitio vei valintaa eteenpäin. Samalla lailla luonnos voi tuntua väärältä. Siinä on vain jotain mikä ei toimi. Kun tavoitteena oli tehdä realistinen kasvokuva, pieni virhe mittasuhteissa, kasvojen litistyminen tai tunteen puuttuminen, häiritsi kokonaisuutta ja laittoi minut aloittamaan prosessin alusta. Näin luova prosessi yleensä palaa aina hie-man taaksepäin kehittyen ja oikeaa suuntaa hakien.

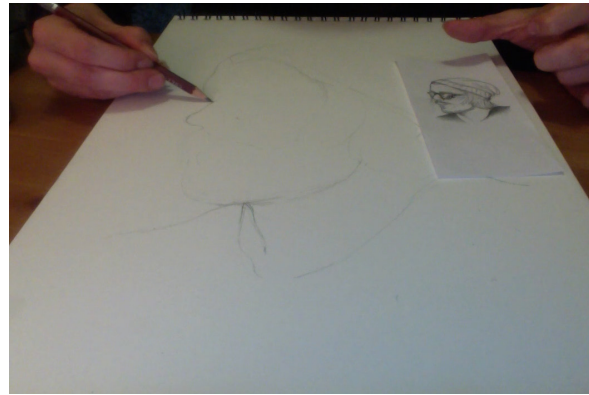
Havainnoinnin myötä huomasin myös luonnosten tärkeyden oman prosessini kautta. Luonnosten tarkoitus oli antaa idealle ensimmäinen hahmo.

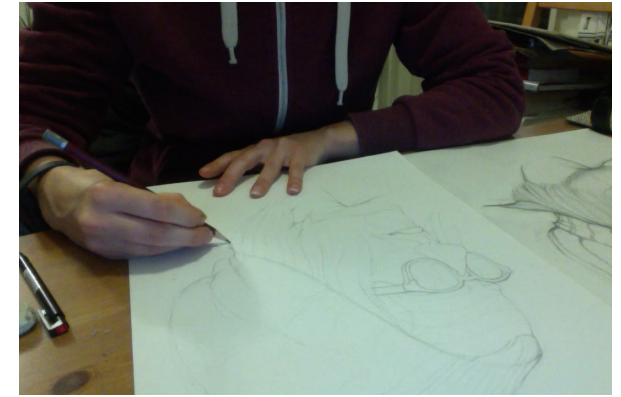
KUVA 22. Kuvakollaasi luonnoksista (Jutila, 2015.)

1.

2.

3.

Näiden avulla yhteistyökumppanien kanssa keskusteltiin ja etsittiin yhteistä säveltä. Ilman hyviä luonnoksia tästä keskustelusta olisi voinut jäädä epävarma olo tulevasta. Luonnoksen tarkoitus oli vakuuttaa, esittää viitteitä lopputuloksesta, antaa luottamusta sekä saada hyväksyntä prosessin eteenpäin viemisestä. (1)

3.2.2 PRINTIN ALOITTAMINEN

Päätettyämme lopullisen luonnoksen, aloitin printin työstämisen. Aloitin A3-kokoisen työn lyijykynällä hahmottaen. Kasvojen hahmottelun aloitin suurien suuntaviivojen hakemisella, kuinka asemoin työn paperille, ja kuinka kasvojen mittasuhteet olivat suuremmassa mittakaavassa alustavaan luonnokseen pohjaten. Hahmottelulla hain haluamaani muotoa, edeten kohti tarkempaa ja yksityiskohtaisempaa jälkeä.

Muodon hakemisessa käytin apunani negatiivisia ja positiivisia tiloja, eli itse kasvojen muodostavia ääri viivoja ja niiden väliin jääviä alueita. Välillä käänsin työn ylösalaisin hahmottaakseni pelkkää viivan muotoa (2). Tällä tavoin en suoraan ajatellut piirtäväni esimerkiksi nenää, vaan tiettyä muo-

toa. Työn kääntäminen auttaa mieltä olemaan ajattelematta itse kohdetta, jolloin yleiset mielikuvat nenästä vaikuttavat muodon piirtämiseen.

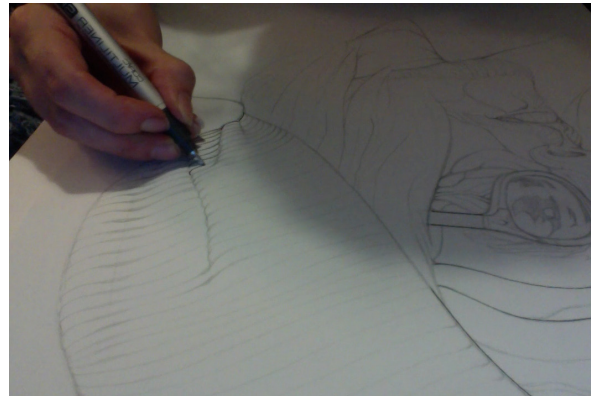
Lyijykynä hahmottelun valmistuttua en ollut siihen tyytyväinen. Kuten luonnoksia tehdessäni, tunsin jonkin olevan pielessä. Kuten missä tahansa tekemisessä, piirtäessäkin voi olla "huono päivä". Tämän koin fiiliksen puuttumisena, mikä näkyi kosketuksen eli itse piirtämisen aktin vaikeutena. En välttämättä löytänyt tai hahmottanut haluamaani muotoa, käteni saattoivat täristä enkä saanut rentoutta tekemiseeni. Piirtäminen tuntui tuskalta. Yrittäessäni hakea oikeaa muotoa piirtäen ja kumittaen, oli se tuhuriintunut ja epäsiisti. Päätin palata luonnoksiin ja ideakuviin. Harkitsin kuvan osa-alueita ja aloitin lyijykynä hahmottelun alusta (3-4)

3.2.3 VIIMEISTELY

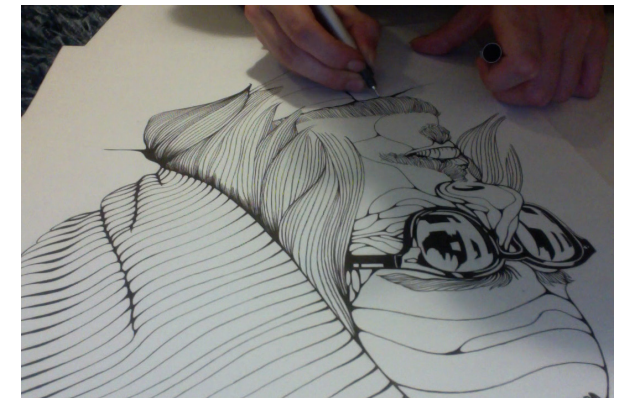
Saatuani toisen lyijykynä hahmottelun tehtyä, onnistuneiden muutosten jälkeen, aloitin työn "puhtaaksi piirtämisen" mustalla tussilla (5). Vaikka tämä kasvokuva oli tarkoitus muuntaa koneella vektorimuotoon, jolloin piirrettyä viivaa voi muokata, tussilla tehty viiva kannatti tehdä tarkasti

4.

5.

6.

ylimääräisen työn välttämiseksi. Aloitin tussilla piirtämisen helpoimmin tuntuista viivoista. Tämän avulla totuttelin välineeseen, ja hain tuntumaa viivan tekemiseen. Piirtäessäni pitkää yhtenäistä viivaa huomasin lopettavani hetkellisesti hengittämisen. Samalla jännitin ja tiukensin otettani piirtimeen, mikä aiheutti toisinaan tärinää ja epäsiistiä viivaa.

Tässä työssä itse kädenjäljen näkyminen ei ollut pääasia, vaan ennemminkin kuvan tyyli, joka saadaan aikaan viivojen muodoilla (6). Tussitöitä tehdessäni etenin näistä helpoista viivoista kohti yksityiskohtia ja niin sanottua improvisointiosuutta. Pidän siitä, että jotkin kuvan osa-alueet syntyvät tehdessä, eikä etukäteen suunniteltuna. Ihmisten hiukset ovat yksi näistä alueista. Saatan lyijykynällä hahmotella niiden suunnan ja pituuden, mutta tussilla annan yksityiskohtien syntyä improvisoimalla.

Työn ollessa valmis, skannasin sen ja muokkasin kassin printtaamiseen vaadittavaan muotoon. Koneella työskennellessäni havainnoin muutamia merkittäviä eroja käsin piirtämiseen verrattuna. Tämä oli hyödyllistä, koska minulle on ehdotettu suoraan koneelle piirtämistä, manuaalisen piirustusprosessini sijaan. Piirtäminen manuaalisesti käsin on kokemuksel-

lisesti erilainen verrattuna koneella digitaalisesti piirtämiseen. Käsin piirtäen tunnen ja näen suoraan kynän ja käden liikkeen synnyttämän jäljen. Käden liikkeellä ja voimalla voin vaikuttaa esimerkiksi lyijykynän jäljen vahvuuteen sekä tummuuteen. Digitaalisesti en tätä voi tehdä. Käsin piirtäessä olen myös lähemmässä suhteessa paperiin, johon piirrän. Voin kääntää sitä ja hakea kädelle sopivaa asentoa ja kulmaa. Koneen ruudun äärellä tämä on vaikeaa. Piirtopöydällä en näe suoraan tekemääni viivaa ja tabletilla työskentely tuntuu ahtaalta. Käsin piirtäessäni paperilla ilmentyvät värit, ja tilan vaikutus niihin on minusta aidompaa. Käsin piirtäessäni nautin konkreettisesta kosketuksesta, kuinka voin pyyhkiä paperilta kuminpuruja ja ripustaa sen seinälle keskeneräisenä tarkastellakseni sitä.

KUVAKOLLAASI 3.
Kuvatallenteen 1-6 videoidusta
ääneen ajattelusta
(Jutila, 2016.)

3.3 TIIVISTELMÄ KUVIN

KUVAKOLLAASI 4.
Prosessin tiivistelmä kuvin 1-5.
(Jutila, 2015 - 2016.)

Luonnoksilla ideoidaan ja haetaan haluttua muotoa.

Piirroksen ensimmäinen versio.

Tussipiirros.

Tietokoneella muokattu printti.
Lisätty allekirjoitus

Valmis tuote.

4.

PIIRUSTUS TUOTOKSENA

KUVA 23. Luonnos kasvista. Lyijykynä paperille (Jutila, 2012.)

Tuotos eli artefakti tarkoittaa luovan toiminnan tulosta. Muotoiluprosessissa piirretyt luonnokset antavat muodon suunnittelijan visiolle. Tekniset piirustukset ja kaavat kertovat miten vaate valmistetaan. (Wiedemann 2013, 14.) Esityskuvat luodaan vahvistamaan vaatteen tarinaa ja visiota. Piirretyt kuosit ja printit antavat mallistolle sielun ja visuaalisen ulkoasun.

4.1 TUOTOS

Piirros voi olla suuressa osassa muotoilijan suunnittelemissa tai valmistamissa tuotoksissa. Tämä näkyy erityisesti kun muotoilijalla on henkilökohtainen intressi ja intohimo piirtämiseen, sekä lisäksi taitoa ja näkemystä. Oman käsialan ja tyylin omaavilla muotoilijoilla on rajaton mahdollisuus hyödyntää tätä taitoa ja saada se kosketuksiin poikkialaisesti useilla työn osa-alueilla. Piirtämisen taidon omaavalla muotoilijalla on mahdollisuus työskennellä esimerkiksi muotoilijana, kuvittajana tai printti- ja kuosisuunnittelijana.

Lopullisen tuotteen muodot vaihtelevat suuresti. Vaatetusmuotoilijalle vaatekappaleet ja niihin käytettävät materiaalit ovat pääosassa, mutta ammatissa luodaan myös tuotteita ja aineistoa tukemaan esimerkiksi mallistoa ja brändiä. Malliston suunnittelussa käytetään esityskuvia, joiden tarkoitus on kertoa malliston tarinaa. Muotoilijan perustaessa omaa yritystä oman visuaalisen aineiston tuottaminen ja sen hallinta on tärkeää sekä taloudellisesti järkevää. Piirtämällä tuotetut aineistot voivat olla muotoilijan persoonan vahvistamia elementtejä. Elementeillä, joissa muotoilijan kädenjälki nousee esille, voidaan vahvasti vedota kuluttajiin. Teknologian kehittyminen on laajentanut tuotteiden mahdollisuuksia. Nykypäivänä melkein minkä tahansa kuvan pystyy printtaamaan haluamaansa materiaaliin ja tuotteeseen. Monet kuvittajat tekevät itse kuvitustöidensä ohelle sivutuotteita, joihin näitä kuvia painatetaan.

“Pyri keveään kynän käyttöön ja tapaaman tahtosi voimalla haluamasi muodon yhdellä vedolla. ”

-Arttu Brummer

4.1.1 MUOTIKUVITUS

Muotikuvittaminen on muodin innoittamaa taidetta. Se ottaa vaikutteita muodin lisäksi ympäröivästä maailmasta, sen sisältäen unelmia, tutkimista ja joskus ylilyöntejä, muiden taiteenalojen lailla. Muotikuvitus välittää muodin sanomaa. Muotikuvitus visualisoi muotoilua kuten valokuvakin, mikä herättää sen henkiin korostaen asun erikoispiirteitä, värejä, mittasuhteita ja luoden joskus jotain uutta. Muotivalokuvaukseen verrattuna, muotikuvitus pystyy tuomaan esiin jotain suurempaa, ajan ääntämme sisältäen odotuksia ja runoutta. Muotikuvituksen tehtävä on luoda tunteita ja mielentiloja sekä tuoda esiin kokemuksia, joita vain ihmisen kädenliike voi saada aikaan. Käden tuottama muoto, linjan elävyys, värisävyyden syvyys ja yllätykselliset jäljet tekevät muotikuvista vetovoimaisia. (Heller 2013; Vekki 2005 10-11; Wiedemann 2013, 14.)

Muotikuvitus on taidemuotona noin 500 vuotta vanha, sen kukoistaessa kahden maailmansodan välillä. Ahdingosta kärsinyt muotikuvitus on Volkamnnin mukaan noussut tänä vuosikymmenenä teknologian rinnalle. Vaikka modernina aikakautena tietokoneohjelmat mahdollistavat kuvatekniikoiden yhdistelemisen ja jälkikäsitteilyn, on muotikuvitus pysynyt uskollisena manuaaliselle ja ainutlaatuiselle taidekäsitteilylle. Muotikuvitus pitää yllä perinteisiä piirustustaitoja peilaten samaan aikaan yhteiskunnan

kuluttajia ja omaten uusimmat kehittyvät tekniikat. Alalla on paljon alan ammattilaisia ja harrastajia sekä heidän luomiaan tyynejä ja kuvatekniikoita. Muotikuvitus on usein keskusteluiden aiheena, koska se liittyy sekä kulutusta lisäävään mainontaan että taiteeseen. (Volkman 2016.)

Toomas Volkman (2016) kertoo New Nordic Fashion Illustration Vol 2-näyttelyn verkkosivuilla, kuinka valokuvauksen yleistyessä ahdinkoon joutunut muotikuvitus on nyt vahvasti läsnä erilaisissa verkkojulkaisuissa ja näyttelyissä saaden huomiota myös gallerioilta ja taidehistorioitsijoilta. Volkman, näyttelyn kuraattori, kuvailee muotikuvituksen olevan pakotettu taidemaailman reunalle julistetaiteen ja esinetaitteen joukkoon, joita on vaikea määritellä niitä verrattaessa valtavirta taidegenreihin. New Nordic-näyttelyssä oli esillä myös tunnettu suomalainen muotikuvittaja Laura Laine (KUVA 25).

Suomessa tunnetuimpia muotikuvittajia ovat Kyllikki Raustila (KUVA 24.) ja Rauni Palo, jotka vaikuttivat vahvasti 1950- ja 60-luvuilla. Piirtäjiä tarvittiin mainospiirtämiseen, lehtien kansiin, mainontaan ja ohjeisiin. Lisäksi piirrettiin meikki- ja jumppaohjeita, kerrottiin muodista sekä uusista suuntauksista. Raustila tunnetaan kauniin käsialansa takia. Palon mielestä muotikuvituksessa viehätti pyrkimys kuvata maailmaa kauniina, vaikka hänen mielestään olikin vaikeampaa sävyyttää positiivisesti kuin järkyttää. (Vekki 2005, 33,68,83).

KUVA 24.
Muotipiirros
Kyllikki Raustila (1905–1965)

KUVA 25.
Muotikuviitus
Laura Laine 2015

KUVA 26.
Carlin International, trend book
Heroic: Watercolor and digital
Mia Marie Overgaard 2011

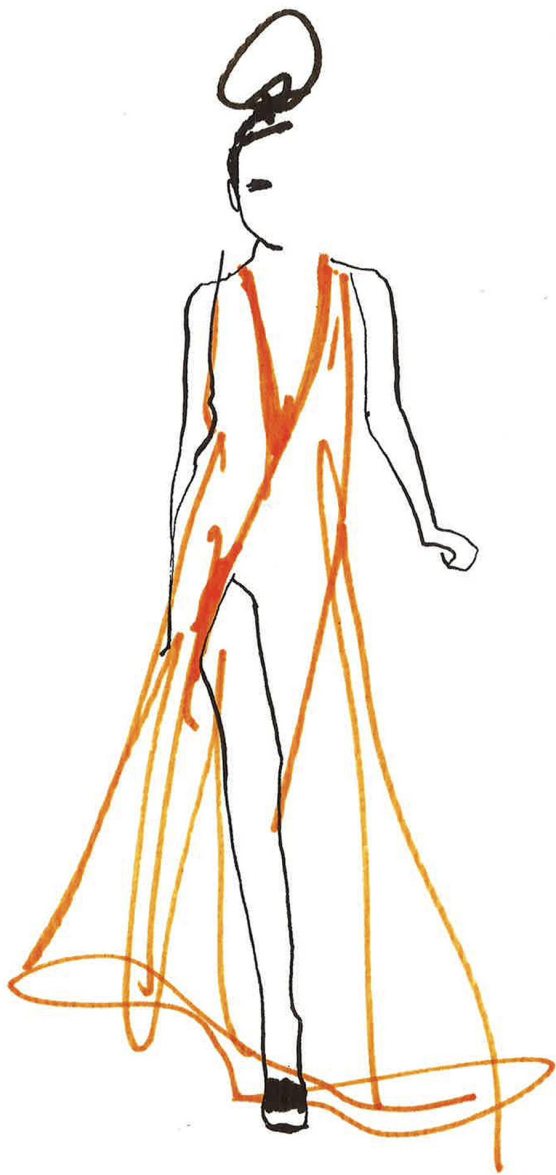

KUVA 27.
Iben Hoj, Spring/Summer 13 lookbook
graphite, pencil and color pencil
Montse Bernal 2012

KUVA 28.
Smoker for T-bar
T-shirt print; hand-drawn
Minni Havas, 2008

KUVA 29.
Personal work; pen and pencil
Cecilia Lundgren 2009

KUVA 30.
West; T-shirt print, pencil and digital
Annelie Garlström 2012

4.1.2 BRÄNDIN VAHVISTAJANA

Muotiteollisuus on yksi kilpailukykyisimmistä teollisuuden aloista. Tällä alalla brändäys ja identiteetti esittävät suurta roolia, ja monet luottavatkin enemmän yrityksen kokonaisilmeeseen ja esiintymiseen kun itse tuotteen leikkaukseen tai kankaaseen. Graafinen suunnittelu, pakkaus ja viestintä ovat osa yrityksen visuaalista brändäystä, jotka sisältävät joukon toiveita ja viittauksia, mitkä houkuttelevat asiakkaan valitsemaan jonkun tuotteen ylitse muiden. Muotitaloissa itse suunnittelijat ovat joskus myös graafisia suunnittelijoita, heidän logonsa turvaa tunnistettavuuden ja toimii luonnollisena jatkeena tuotteiden viestimälle mielikuvalle. Van Beirendonck kuvaa muodin graafista ilmettä: ” Graafinen viestintäidentiteetti on tärkeää koska se on vaikutelma ja kieli suunnittelija ja yleisön välillä.” (Blanchard 2004, 7)

Brändin graafinen ilme voi perustua suunnittelijan omaan identiteettiin ja ilmentää hänen henkeään ja sitä mitä hän haluaa tuotteillaan sanoa. Graafinen identiteetti ilmentää itseään, mihin hän haluaa kuulua, mitkä hänen arvonsa on ja puhuu asiakkailleen tämän valitsemallaan visuaalisella kielellään. Hyvä ja huolella mietitty vahva ja varma brändin identiteetti ja sitä kautta ilme ovat avain kaupalliseen menestymiseen. (Blanchard 2004, 8) Debbie Millman kuvailee kirjoituksessaan, millainen suunnittelijan lopul-

linen päämäärä on, ja kuinka se on parasta ilmaista suoraan sydäimestä. Käsien tuotetussa kuvassa näkee todisteita vilpittömyydestä. Kuva sisältää koetun, syvällisen tietoisuuden, laadun tajun, mitkä vangitsee ja ilmentää näin mitä tarkoittaa olla olemassa. Oli tyyli sitten karkeaa tai raakaa, se yhdistettynä elegantisti ja tarkasti kieleen ja käsien tuotettuun kuvaan, ilmentää sekä välittää ihmiskokemuksen ydintä. (Fingerprint 2011, 4)

4.1.3 OSANA TUOTETTA

Timorous Beasties on skottikaksikon Paul Simmons ja Alistair McAuleyn perustama tekstiilejä ja sisustustuotteita suunnitteleva studio. Simmons ja McAuley hakevat inspiraationsa ja aihealueensa yksityiskohtaisista kasvi-, hyönteis- ja eläintieteistä, etsien jotain ärtyisää sekä aikaa kestäväää tuoden ulkomaailman sisäpuolelle. Luonto on McAuleyn mukaan klassinen teema tekstiilisuunnittelijoille. Tällä kaksikolla on riivattu intohimo piirtämiseen, joten he tuottavat suunnitelmansa kuvat käsien sen sijaan, että he ottaisivat graafisen lähestymistavan. Heidän tekstiilejään on kommentoitu hyvin hallitseviksi ja yksityiskohtaisiksi, joista kumpuaa todellisuus, jopa asiakkaita joskus karkottava realismi. Piirtäen tuotetuista kuvista näkee sen taiteellisen työn määrän, mikä niihin on upotettu. (Quinn 2009, 298.)

1.

3.

2.

4.

TIMOROUS BEASTIES:

1. KUYA 31. Trakke cycle bags
2. KUYA 32. Opera Botanica fabric
3. KUYA 33. Iguana fabric
4. KUYA 34. Iguana fabric

4.2 OMAT TUOTOKSENI

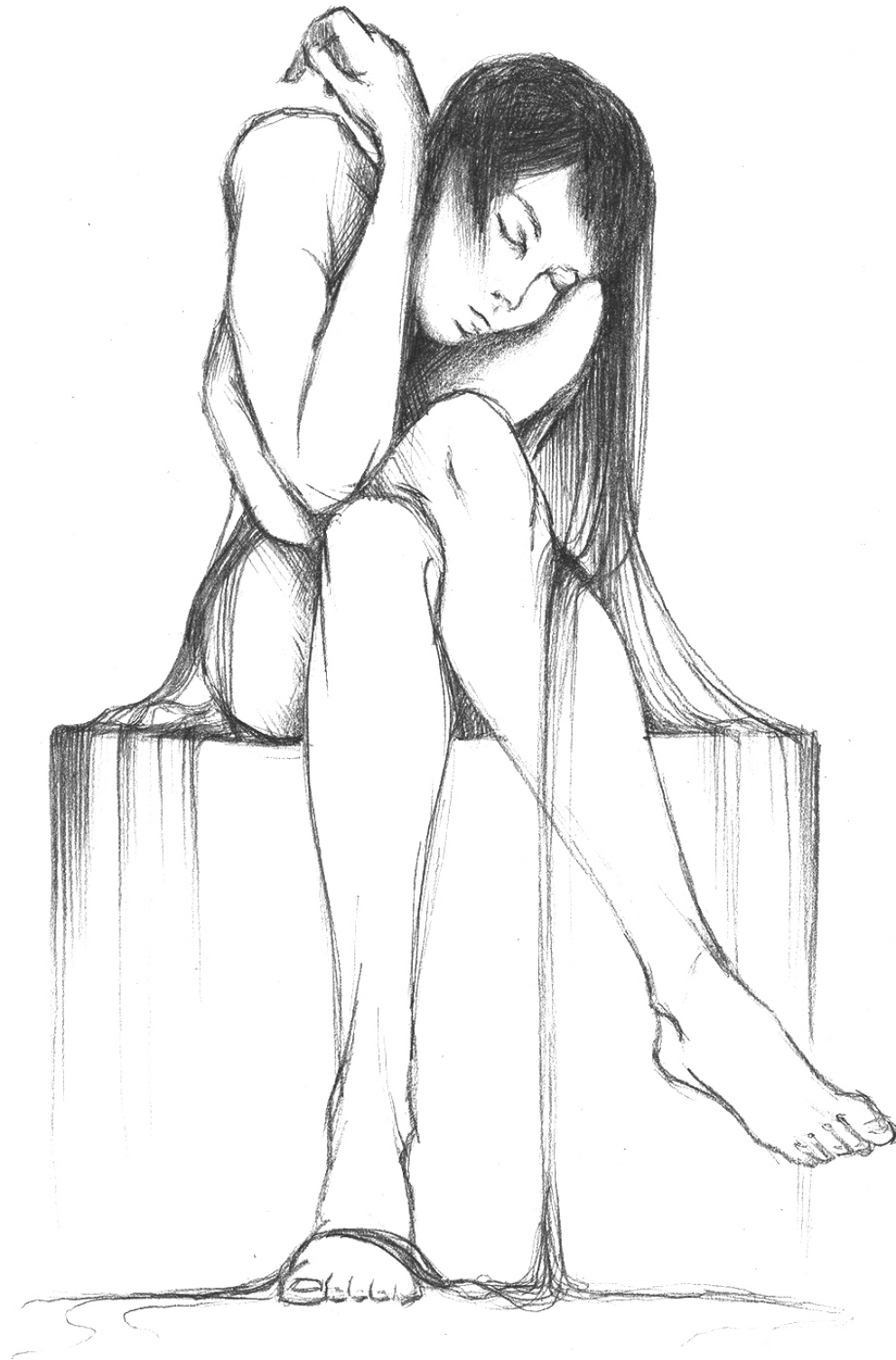
Havainnoidessani omia töitäni tein aikamatkan piirroksiini. Etsin kaiken mahdollisen kaappien syövereistä ja varastojen suljetuista laatikoista. Mitään ei ollut heitetty pois ja materiaalia oli paljon. Kaikki kouluaikana tekemäni työt, harjoitukset, piirrokset, maalaukset, kuvitukset ja luonnosvihot. Pelkästään elävän mallin piirroksia oli kymmenittäin käärittynä rulliin. Aina luulleen löytäväni kaiken löysin lisää. Niitä on varmasti vielä paikoissa, joista en ole tajunnut edes katsoa.

Koulupiirrosten ja annettujen tehtävien lisäksi kansiot ja vihot sisälsivät omia töitäni ja harjoitteitani. Olen aika ajoin itsenäisesti opiskellut piirtämistä. Vuonna 2008 kävin läpi Fashion Drawing -kirjaa, josta opiskelin kasvojen ja kehonosien mittasuhteita sekä muotoja. Myöhemmin kävin läpi oikean aivopuoliskon käyttöä ja tein piirrosharjoitteita läpi. Niitä oppeja käytän edelleenkin. Aina välillä palaan myös "Luovuuden tie" kirjan ääreen, joka on 12 viikkoa kestävä kurssi, tavoitteena löytää luovuus ja irtautua sitä hidastavista lukoista. Kirja on usein jäänyt kesken, mutta palaan siihen vuosien välein yhä uudelleen ja uudelleen.

Huomasin vasta katsellessani piirroksiani, kuinka paljon olen niihin käyttänyt tunteja ja kuinka paljon niitä olikaan. Olen tehnyt töitä oppimisen ja kehittymisen eteen hyvin huomaamattomasti. Jo varhaisimmissa töissäni huomaan harkitun sommittelun ja viimeistelyn. Olen ollut tarkka visuaali-

sesta silmästäni. Piirroksia havainnoidessani, huomaan tiettyjä kausia teemoissa ja tavassani piirtää. Joskus piirsin lempilehtieni hahmoja, toisinaan voimisteluaiheisia pikku-ukkoja ja myöhemmin naisia. Ihmisvartalon piirtämisessä näen selkeän kehityksen (Kuvakollaasi 5). Muistan vielä kun en uskaltanut piirtää ihmiskehoille kasvoja, koska en osannut. Siitä alkoi kasvojen piirtäminen ja hahmottelu, opiskelu sekä havainnointi.

Olen huomannut yhden asian jarruttavan ja kehittävän minua, perfektionistisuus ja riittämättömyys. Se antaa mahdollisuuden kehittyä, koska ajattelen ettei mikään riitä. Toisaalta se jarruttaa minua tekemästä pelon takia. Nopea luonnostelu vaihtuu kumien kuluttamiseen ja harjoitus monien tuntien teokseksi. Se ei anna tilaa kevyelle ja avoimelle ideoiden synnylle. Siinäkin voi kehittyä ja olenkin alkanut harjoittamaan myötätuntoa luonnoksia vastaan. Ne eivät ole tarkoitettu teoksiksi vaan rakennusaineiksi. Herkkyyys ja harkitsevuus on tyyliäni piirtää, se on samalla myös tarkkaa ja viimeisteltyä, mistä tulee staattinen ja hallitseva olotila. Välillä näen repäistyjä luonnossivuja, jossa väri ja paksutussit saavat tilansa. Kokeilut kumpuavat halusta löytää tyyliä ja irrottautua omista tavoistaan.

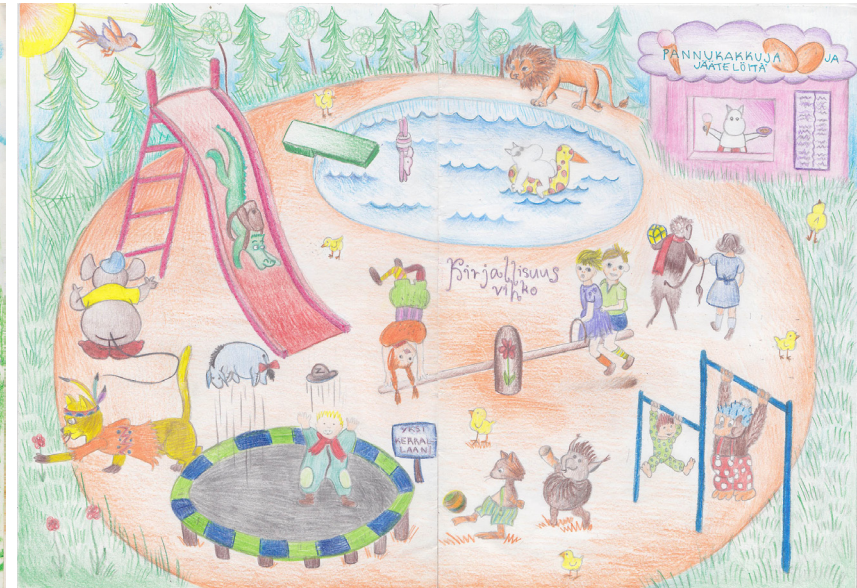
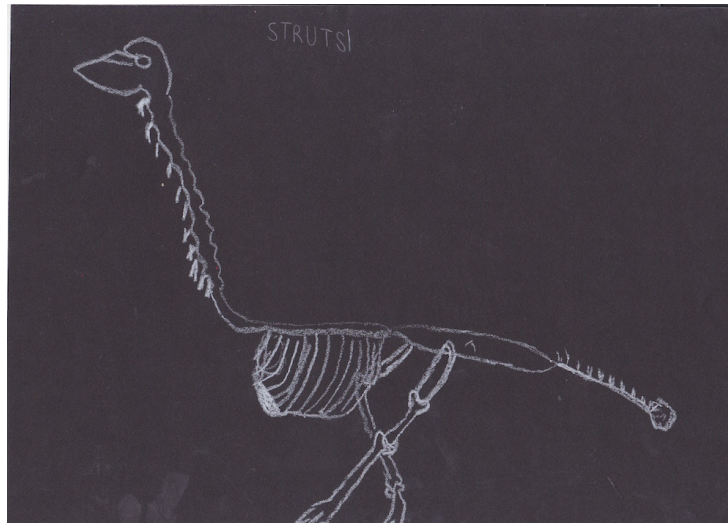
4.2.1 AIKAJANA

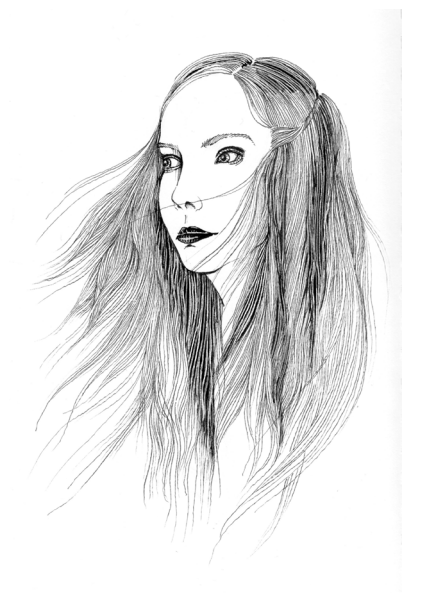
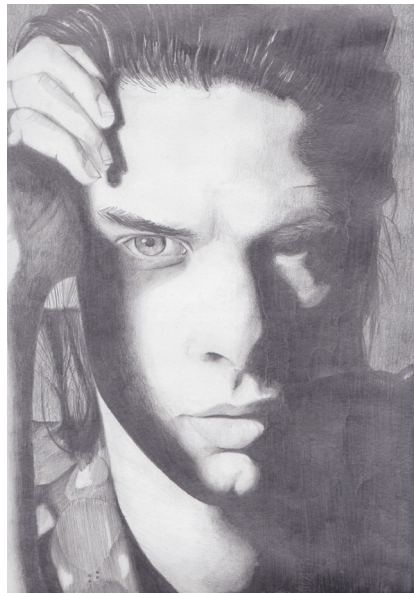
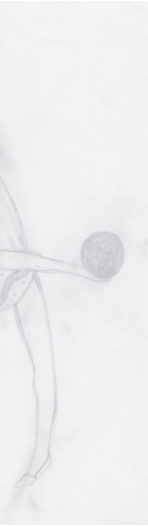
KUVAKOLLAASI 5.

Omia piirustustöitäni

vuosilta 1996-2015

(Jutilla 1992-01-14)

4.2.2 ELÄVÄ MALLI

KUVA 36.

Alaston mallin harjoitus; A3-paperi, lyijykynä
(Jutila, 2015)

>> KUVA 37.

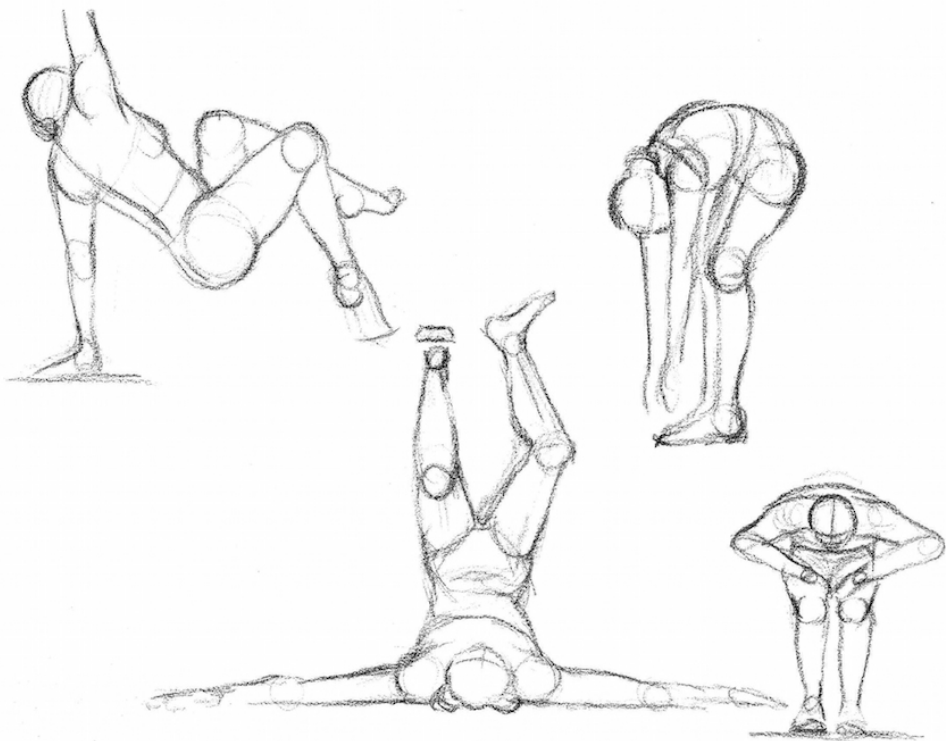
Elävän mallin harjoitus; A1-paperi, pastelli ja hiili
(Jutila, 2015)

s.61

KUVA 38.

Liikkuvan mallin havainnointia
(Jutila, 2015)

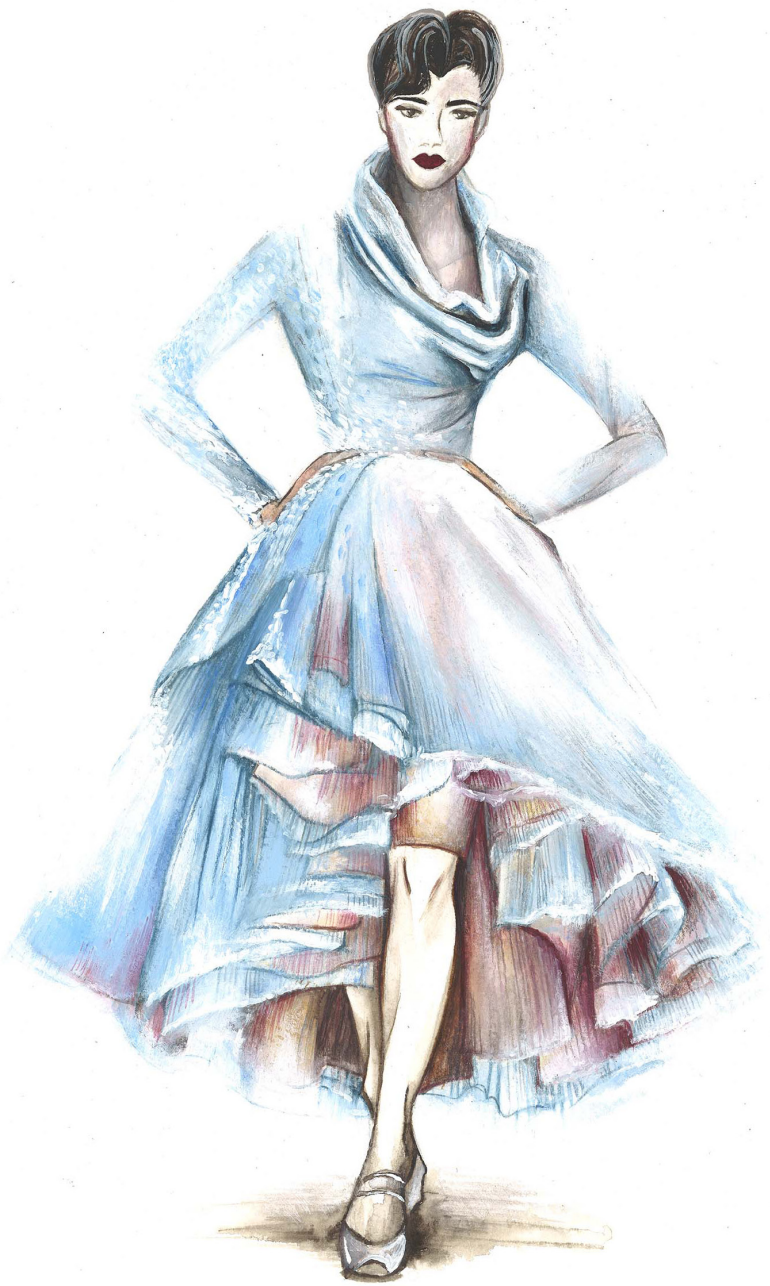
4.2.3 MUOTIKUVITUS

KUVA 39.
Muotikuvitus- Dust and Wind
(Jutila, 2012)

s.63
KUVA 40.
Muotikuvitus- kurssityö
(Jutila, 2012)

>> KUVA 41.
Muotikuvitus- Shadows of Glory
(Jutila, 2015)

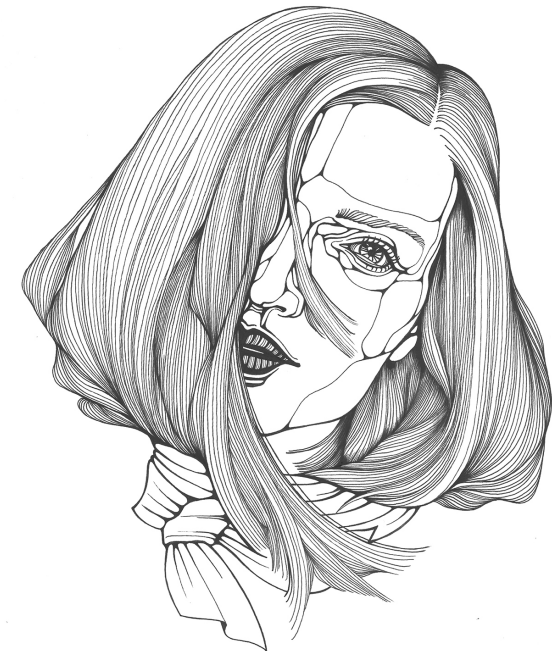
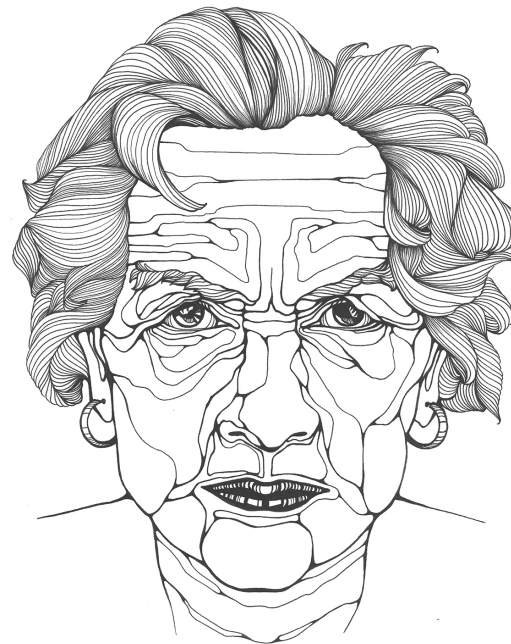

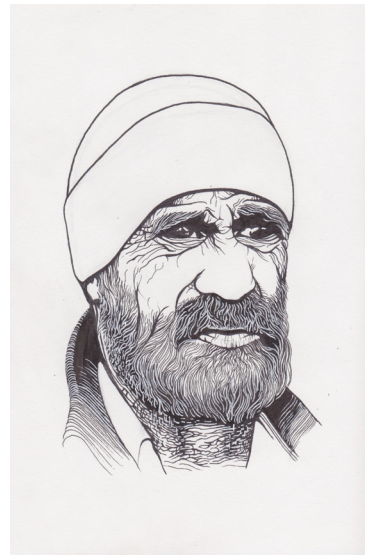
4.2.4 VIIVAN VIEMÄÄ

KUVA 42.
Kangaskassi
(Jutila, 2016)

KUVAKOLLAASI 6.
4 piirrettyä printtiä kangaskasseihin
(Jutila, 2015)

s.65
KUVAKOLLAASI 7.
Tussipiirroksia 2014-2015
(Jutila, 2015)

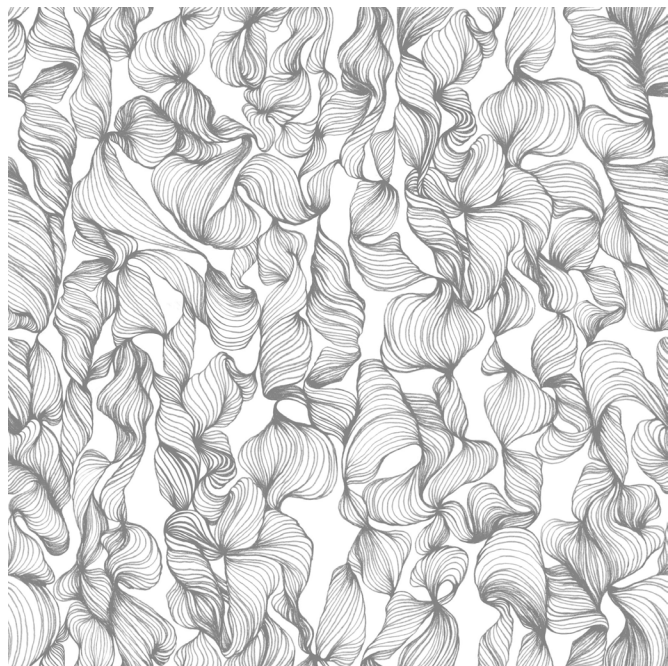
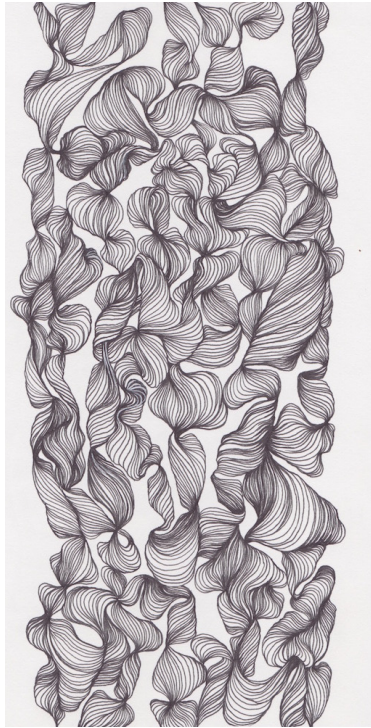
4.2.5 DIGIPRINT KUOSI

KUVA 43.
Tussipirros
(Jutila, 2013)

KUVA 44.
Printin raportti
(Jutila, 2016)

>> KUVA 45.
Printtikangas, CO 100%
(Jutila, 2016)

s.67
KUVA 46.
Yksityiskohta printtikankaasta
(Jutila, 2016)

4.2.6 TAITEELLISIA TUOTOKSIA

KUVA 47.

Lyjykynäpiirros (koko A3)
(Jutila, 2014)

s. 69

KUVA 48.

Tussipiirros (koko A3)
(Jutila, 2013)

>> KUVA 49.

Tussipiirros 2 (koko A3)
(Jutila, 2013)

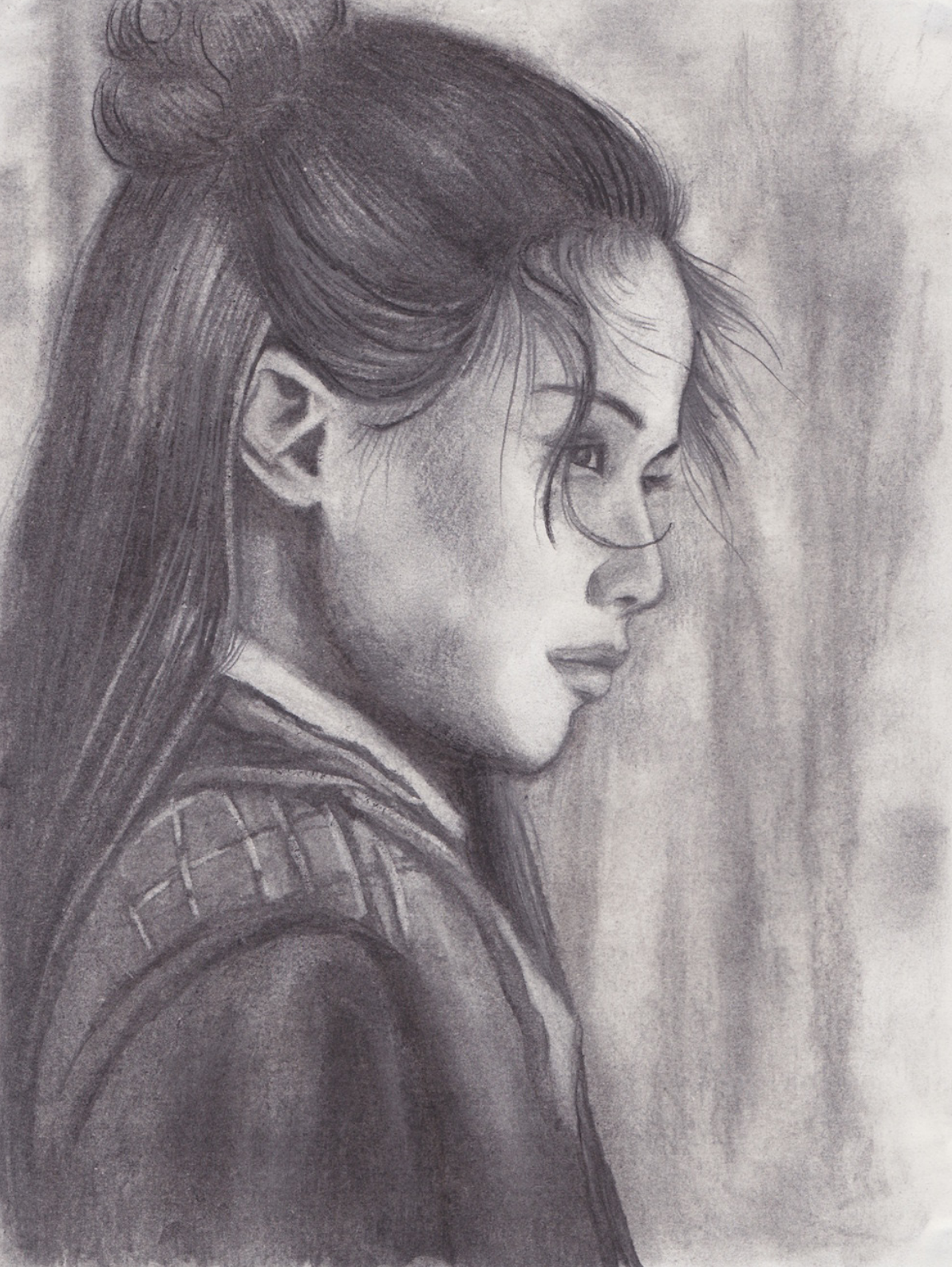

KUVA 50. Akvarelli ja tussi (koko A3) (Jutila, 2013)

KUVA 51. Tussityö (Jutila, 2015)

5. POHDINTA

Opinnäytetyöni tarkoitus oli tarkastella piirtämisen käyttöä ja sen merkitystä vaatetusmuotoilun alalla. Kokosin aineistoa alan kirjallisuudesta ja nettiartikkeleista. Sisällön mietteet piirtämisestä ja sen mahdollisuuksista nousivat esille myös ympäristöstä ja mediasta. Aiheeni rajaaminen tuntui vaikealta, koska koin piirtämisen niin kaikkialla olevana asiana. Päädyttyäni piirtämisen käyttöön ja omaan luovaan prosessiini, aihe tuntui luonteelta. Halusin perehtyä piirtämisen ”peruspilareihin” eli sen ymmärtämiseen. Tästä syystä käytin osittain aineistoa, jossa piirtämistä tarkasteltiin taidemuotona taiteilijoiden ja filosofien mietteisiin viitaten. Tämän osion anti antoi minulle paljon. Koen rikkaaksi ymmärtää mitä piirtäminen on, ja miksi ja mihin sitä käytetään. Olen oppinut myös ymmärtämään miten piirretty viiva vaikuttaa katsojaan.

Vaatetusmuotoilijalle piirtäminen ja piirtämisen taidon hallitseminen on tärkeää. Hänen on pystyttävä hahmottamaan ja esittämään ideoitaan sekä kommunikoimaan niillä. Piirtäminen on muotoilijalle läsnä hänen luovassa prosessissaan, se on ajattelun jatke ja väline. Se auttaa hahmottamaan ihmiskehoa ja vaatteiden muotoilua. Jos muotoilijan luonnosten tilalla olisi pelkästään kirjallisia muistiinpanoja, tulisiko hänen visionsa yhtä tarkasti esille? Tietysti piirtäminen ja sen hyödyntäminen työtapana on yksilöllistä. Oikeaa ja tiettyä totuutta piirtämisestä ei ole. Jokaisella piirtäjällä on omat tapansa käyttää tätä työtapaa. Minulle se on alku ja juuri.

Opinnäytetyöni pani minut pohtimaan omia työmetodeitani. Tänä päivänä esillä on ollut paljon puhetta tehokkaista työtavoista. Minullekin on ehdotettu käsin piirtämisen sijaan piirtolevylle siirtymistä. Olisihan se järkevää joidenkin työväihein kannalta, mutta menettäisinkö jotain samalla? Mielestäni kyllä. Keskittyisin

parantamaan muita tehokkuuteen vaikuttavia osatekijöitä. Tämän työn prosessin aikana opin miten esimerkiksi luonnoksen jättäminen luonnokseksi voi säästää energiaani ja aikaa. Tekemällä aikamatkan töihini huomasin pystyväni pitämään parempaa huolta materiaalini järjestyksestä ja organisoida ideoille ja valmiille töille kuvapankkeja. Myös ääneen ajattelu metodina tuntui toimivalta ja hyödylliseltä, vaikka alussa sitä aristelin. Ennen kaikkea huomasin oppineeni omista havainnointi ja ideointimenetelmistä paljon. Nämä asiat nousivat esiin työskennellessäni aiheen parissa ja tarkasteltaessa itseäni.

Opinnäytetyötä viimeisteltäessä, mietin sen laajuutta. Olisinko voinut keskittyä vain yhteen osa-alueeseen, esimerkiksi käsin piirretyn printin tuottamiseen. Olisin voinut. Tämän prosessin aikana löysin tapoja ja ideoita joita en olisi välttämättä muuten ajatellut kun aihetta tarkastellen. Piirtämisen määritelmiä ja merkityksiä miettiessäni se vahvisti alati omia tuntemuksiani ja kyllästi intohimoani. En malta odottaa kynään tarttumista ja piirtämisen prosessia ja kokemusta. Alussa puhun mahdollisuuksista ja lopussa mahdollisuudet ovat avautuneet ja saaneet minut innostumaan suunnitelmista. Ne ovat vahvistaneet identiteettiäni ja vahvuksiani.

Minulta kysyttiin työni alussa monesti miksi tämän työn teen. Tuntui ettei mikään vastaus riittänyt. Tuntui etten osannut sitä tiivistää lauseeseen. Nyt voin todeta että ehkä tämä työ tuli tehdyksi juuri siksi, etten tiennyt miksi. Nyt tiedän sen olleen oikein. Se riittää minulle.

KIRJALLINEN AINEISTO

ANTTILA, Pirkko 2006. Tutkiva toiminta ja ilmaisu, teos, tekeminen. Hamina: Akatiimi Oy

AMMATTINETTI, 2016. Vaatesuunnittelija. Työtehtävät, Työn vaatimukset. [verkkopalvelu] [Viitattu 2016-05-01] Saatavissa: http://www.ammattinetti.fi/ammattit/detail/489_ammatti

BASFORD, Johanna 2016. Hello [verkkojulkaisu] [Viitattu 2016-4-12] Saatavissa: <http://www.johannabasford.com/hello>

BASFORD, Johanna 2015. Book. Lost Ocean - An Inky Adventure and Colouring Book [verkkojulkaisu] [Viitattu 2016-4-12] Saatavissa: <http://www.johannabasford.com/book/6>

BERGER, John 2005. Berger on Drawing. Cork: Occasional Press. 3

BRERETON, Richard 2009. Sketchbook – the hidden art of designers, illustrators and creatives. London: Laurence King Publishing Ltd. 6-7

BLANCHARD, Tamsin 2004. Fashion & Graphics. London: Laurence King Publishing.

BLAICH, R. & BLAICH, J. 1993. Product design and corporate strategy: managing the connection for competitive advantage. New York: McGraw-Hill.

CHEN, Josh 2006. Fingerprint- The art of using handmade elements in graphic design. By Chen Design Associates. Ohio: HOW Books, F+W Publications. Introduction

CHEN, Josh 2011. Fingerprint no.2 – The evolution of handmade elements in graphic design. By Chen Design Associates. Ohio: HOW Books, F+W Publications.

CLAIR, Jean 2008. Autoportrait au visage absent. Écris sur l'art 1981-2007. Paris: Gallimard 2008, 426-430

DUFF, Leo & SAWDON, Phil 2008. Drawing – The Purpose. Bristol UK: Intellect Ltd, ix,x,xi

FAERM, Steven 2010. Fashion Design Course. Principles, Practice and Techniques: The Ultimate Guide For Aspiring Fashion Designers. United Kingdom, London: Thames & Hudson. 8-9, 86

FLAHERTY TEJWANI, Somer 2014. The Art of Fashion Illustration Publisher: Rockport Publishers

GOETHE, Johann Wolfgang Von (1749-1832). Lausunnon alkuperää ei ollut onnistuttu jäljittämään. Mainittu teoksessa: Lukkarinen Ville 2015. Piirtäjän Maisema-Paikan kokeminen piirtämällä. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 19

HAMM, K 2003. Tutkimus taiteellisessa työskentelyssäni. Teoksessa: Varto, J. & Saarnivaara, M. & Tervahattu, H. (toim.) Kohtaamisia taiteen ja tutkimisen maastoissa. Hamina: Akatiimi, 96-97.

HELLER, Steven 2013. Fashion Lines. Introduction. S.7 Teoksessa: (WIEDEMANN JULIUS, 2013. Illustration now! Fashion. TASCHEN)

HIMBERG, Petra 2010. Kuvataidekurssi: Piirustus.[Viitattu: 2015-12-28] Nettitietokirja. Elävä arkisto, yle Saatavilla: <http://yle.fi/aihe/artikkeli/2010/06/16/kuvataidekurssi-piirustus>

HIRVONEN, Sari 2012. Vaatetusmuotoilijan työnkuva [oppimateriaali] [Viitattu: 2016-01-02] Savonia verkkoympäristö: Moodle. Saatavilla: Tekijän omat arkistot

HOHTI, P. 2011. Rajaton muotoilu. Näkökulmia suomalaiseen taideteollisuuteen. Julkaisija: Teollisuustaitteen Liitto Ornamo. Kustantaja: Helsinki: Avain/BTJ Finland Oy. S. 17 (johdanto)

JÄRVILEHTO, Lauri 2009a. Mitä luovuus on? [verkkojulkaisu] [Viitattu: 2015-11-09] Saatavilla: <http://ajattelunammattilainen.fi/2009/11/06/mita-luovuus-on/>

JÄRVILEHTO, Lauri 2009b. Filosofian akatemia, Luovan työn opas 1. Docplayer [nettiseläin] [Viitattu: 2015-11-9] Saatavissa: <http://docplayer.fi/314295-Luovan-tyon-opas-1-0-www-filosofianakatemia-fi-informaatio-filosofianakatemia-fi.html>

KETTUNEN, Ilkka 2013. Mielekkyyden Muotoilu –autoetnografia tuotekehityksen alkuvaiheista. [väitöskirja] Kuusamo: Aatepaja. 45-46, 48, 174

KOLKO, J. 2010. Sensemaking and framing: a theoretical reflection on perspective in design synthesis. The 2010 Design Research Society conference proceedings

KRIPPENDORFF, K. 1989. On the essential contexts of artifacts or on the proposition that "design is making sense (of things)". Design Issues, 5, 2, 9-39.

LANKOLAINEN, Eeva 2015. Ihminen viivan. Savon Sanomat [digilehti] Kulttuuri 11.11.2015. 42-43. [Viitattu 2016-03-14?] Saatavissa: <http://www.savonsanomat.fi/kulttuuri/Voiko-kuvataiteilijaksi-valmistua-osaamatta-piirt%C3%A4%C3%A4-alastonta-ihmist%C3%A4/553269>

LOUNI, Marjo 2015. Ihminen viivan. Savon Sanomat [digilehti] Kulttuuri 11.11.2015. 42-43. [Viitattu 2016-03-14?] Saatavissa: <http://www.savonsanomat.fi/kulttuuri/Voiko-kuvataiteilijaksi-valmistua-osaamatta-piirt%C3%A4%C3%A4-alastonta-ihmist%C3%A4/553269>

LUKKARINEN, Ville 2015. Piirtäjän Maisema, Paikan kokeminen piirtämällä. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 15-28

MAU, Dhani 2015 . How to make it is a fashion illustrator in 2015. [verkkajulkaisu] [Viitattu 2016-04-02] Saatavissa: <http://fashionista.com/2015/03/how-to-become-fashion-illustrator>

MARSHALL, Rusell 2008. Drawing: A tool for designers. Teoksessa: DUFF Leo & SAWDON Phil. 2008. Drawing – The Purpose. Bristol UK: Intellect Ltd. 57

MOISANDER, Riitta, TÖYSSY, Seppo, VARTIAINEN, Liisa ja VIITANEN, Pirjo 1988. Kuvataiteen historia 1. 2. painos. Porvoo: WSOY. 146-150

MONONEN, S. 2014. Alaston totuus taiteesta. Kirjoituksia taidemaailmasta uudella vuosituonnilla. Helsinki: Into Kustannus Oy

OPETUSSUUNNITELMA, 2011. Kuopion Muotoiluakatemia, Opetussuunnitelma 2011 aloitaneet. Savonia-verkkoympäristö: Reppu [pdf-teidosto] [Viitattu: 2015-12-21] Saatavilla: https://reppu.savonia.fi/koulutusalat/muotoilu/lukuvuosi_2011-2012/Documents/Kumu_ops_2011.pdf

PIPES, Alan 2007. Drawing for designers: Drawing skills, Concept sketches, Computer systems, Illustration, Tools and materials, Presentations, Production techniques. Laurence King Publishing

PITKÄNEN-WALTER, Tarja 2015. Ihminen viivan. Savon Sanomat [digilehti] Kulttuuri 11.11.2015. 42-43. [Viitattu 2016-04-30] Saatavissa: <http://www.savonsanomat.fi/kulttuuri/Voiko-kuvataiteilijaksi-valmistua-osaamatta-piirt%C3%A4%C3%A4-alastonta-ihmist%C3%A4/553269>

POHJAKALLIO P. 1999 Onko piirustuksen opetuksesta hyötyä? Julkaisussa: Sotamaa, Yrjö ; Strandman, Pia ; Nyman, Hannele ; Suortti-Vuorio, Auli Ateneum Maskerad: taideteollisuus-

den muotoja ja murroksia - Taideteollisuuskoulu 130 vuotta. Helsinki: Taideteollinen korkeakoulu, 97.

QUINN, Bradley 2009. Textile Designers- At the cutting edge. London: Laurence King Publishing. 298.

RÖNKKÖ, Jaakko 2013. Viivan pitkä historia. Taidelehti [digilehti] Taide 2-13. [Viitattu 2015-12-3.] Saatavissa: http://www.taidelehti.fi/arkisto/taide_2-13/artikkelit_2-13/viivan_pitka_historia

STEED, Josephine & STEVENSON, Frances 2012. Basics textile design 01: Sourcing ideas. Switzerland: AVA Publishing SA. S. 135

SVINHUFVUD, Laura 2011. Muotoilijat ja tekstiilituotanto, suunnittelijan merkityksiä jäljittämässä. Teoksessa: Rajaton muotoilu. Näkö-kulmia suomalaiseen taideteollisuuteen. Julkaisija: Teollisuustaitteen Liitto Ornamo. Kustantaja: Helsinki: Avain/BTJ Finland Oy.

TIENARI, J. & MERILÄINEN, S. 2012. Johtaminen ja organisointi globaalissa taloudessa. Helsinki: Sanoma Pro. 88

UUSIKYLÄ, Kari 2003. Onko luova hulluus mielen terveyttä. Teoksessa: Varto, J. & Saarnivaara, M. & Tervahattu, H. (toim.) Kohtaamisia taiteen ja tutkimisen maastoissa. Hamina: Akatiimi, 72-76

VADE'N, Tere 2003. Kokemuksellinen demokratia ja tutkimuksen avoimuus ja kriittisyys. Teoksessa: Varto, J. & Saarnivaara, M. & Tervahattu, H. (toim.) Kohtaamisia taiteen ja tutkimisen maastoissa. Hamina: Akatiimi, 86-87

VAAHTERA, Milla 2015. Kädenjäljen kaippu [verkkoinaisto]. [Viitattu 2015-11-10.] Saatavissa: <http://www.ornamo.fi/index/12?pageId=388>

VEKKELI, Pirkko 2005. Muodin Käsiä - kolme suomalaista piirtäjää. Suomi: Helmi

VERÄJÄNKORVA, T. 2011. Nykytaidekäsityö taiteen, muotoilun ja käsityön hedelmällisessä välimaastossa. Teoksessa: Rajaton muotoilu. Näkökulmia suomalaiseen taideteollisuuteen. Julkaisija: Teollisuustaitteen Liitto Ornamo. Kustantaja: Helsinki: Avain/BTJ Finland Oy. 84, 87

VOLKMANN, Toomas 2016. New Nordic Fashion Illustration vol 2. About [verkkoinaisto]

[Viitattu 2016-04-10] Saatavissa: <http://exhibition.ee/about/>

VUORI, T. 2011. Emotional sensegiving. Aalto University publication series. Doctoral dissertations 113/2011.

WIEDEMANN, Julius 2013. Illustration now! Fashion. Featuring 90 Contemporary Fashion Illustrations. Köln: TASCHEN.13

ZEEGEN, Lawrence 2009. What is illustration? Switzerland: RotoVision SA, 6

MEDIA-AINEISTO

VIDEOTALLENNE **JUTILA, Helka** 2015. Ääneen ajattelu piirustus prosessin aikana. [videotallenne] Sijainti: Tekijän omat sähköiset arkistot.

KUVIOT

KUVIO 1. **ANTTILA, Pirkko** 2005. Luovan prosessin tutkimuksen vuorovaikutus suhteet. Teoksessa: Tutkiva toiminta ja ilmaisu, teos, tekeminen. Hamina: Akatiimi Oy. 101

KUVIO 2. **JUTILA, Helka** 2016. Koottuja ajatuksia teoksesta: BRERETON, Richard 2009. Sketchbook – the hidden art of designers, illustrators and creatives. London: Laurence King Publishing Ltd.

KUVITUKSET

KUVITUS 1. **JUTILA, Helka** 2016. Improvisoituja muotoja, sketchbook. [digitaalinen kuva]. Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot

KUVITUS 2. **JUTILA, Helka** 2016. Kuvitus - Luovan prosessin tutkimuksen vuorovaikutussuhteet. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän sähköiset kokoelmat

KUVITUS 3. **JUTILA, Helka** 2016. Improvisoituja muotoja, sketchbook. [digitaalinen kuva]. Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot

KUVAKOLLAASIT

KOLLAASI 1. **JUTILA, Helka** 2014. Improvisointi harjoitteita. Tussi, A5-paperille. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot

KOLLAASI 2. **JUTILA, Helka** 2014. Otteita luonnosvihoista. [digitaalinen kuva]

KOLLAASI 3. **JUTILA, Helka** 2016. Kuvatallenteen 1-6 videoidusta ääneen ajattelusta. Aineistossa: JUTILA, Helka 2015. Ääneen ajattelu piirustus prosessin aikana. [videotallenne] Sijainti: Tekijän omat sähköiset arkistot.

KOLLAASI 4. **JUTILA, Helka** 2014. Prosessin tiivistelmä kuvin 1-5. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot

KOLLAASI 5. **JUTILA, Helka** 1992-01-14. Omia piirustustöitani vuosilta 1996-2015 (1-14) [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot

KOLLAASI 6. **JUTILA, Helka** 2015. 4 piirrettyä printtiä kangaskasseihin [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot

KOLLAASI 7. **JUTILA, Helka** 2015. Tussipiirroksia 2014-2015. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot

KUVAT

- KUVA 1. **JUTILA, Helka** 2014. Tussipiirros, sketchbook. [digitaalinen kuva]. Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot
- KUVA 2. **JUTILA, Helka** 2014. Tekijän luonnoksia oikeasta kädestään. Musta ja valkoinen tussi. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot
- KUVA 3. **JUTILA, Helka** 2014. Silmä, taiteellinen työ [digitaalinen kuva]. Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot
- KUVA 4. **LAAKSONEN, Touko** 1920-1991. TOM OF FINLAND, Los Angeles: ©Tom of Finland Foundation [digitaalinen kuva] [Viitattu 2016-05-01] Saatavissa: <http://byfinlayson.com/pages/about-us>
- KUVA 5. **BASFORD, Johanna** 2015. Kuvituskuva. [digitaalinen kuva] Teoksessa: Lost Ocean, an Inky Adventure and Colouring Book. Julkaisija: Penguin Random House. [Viitattu 2016-05-01] Saatavissa: <http://www.johannabasford.com/book/6>
- KUVA 6. **BRILL, Sam** 2015. Embelished boat with nautical projection, part of the Wonderlands exhibition. [digitaalinen kuva] Saatavissa: <http://www.johannabasford.com/commission/135 Boat Hand>
- KUVA 7. **IMMONEN, Antti** 2010. 1000 päivää/1000 piirrosta Lyijykynä paperille (Päiväkirjamerkintöjä, havaintoja maailmasta ja alitajunnasta, osittain luonnoksia veistoksia varten) Näyttelyssä: Piirrä Nyt! 2015 [valokuva] [Viitattu 2015-10-07] Saatavissa: Tekijän henkilökohtaiset kuva-arkistot
- KUVA 8. **FINLAYSON,** 2016-05-01. Couples- paperilautasliinat. Saatavissa: <https://www.finlayson.fi/tuote/couples-paperilautasliinat/99100-0204/>
- KUVA 9. **BASFORD, Johanna** 2016. Begg Scotland [Viitattu 2016-05-01] Saatavissa: <http://www.johannabasford.com/commission/100 Begg Scotland / Honeysuckle Scarf. Textile design for Scottish fashion accessories label, Begg Scotland.>
- KUVA10. **JUTILA, Helka** 2015. Omakuva, taiteellinen työ, musta ja valkoinen tussi paperille. [digitaalinen kuva]. Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot
- KUVA 11. **JUTILA, Helka** 1999. Kesämekossa. [valokuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän henkilökohtaiset kuva-albumit.
- KUVA 12. **JUTILA, Helka** 2010. Keraaminen vaasi. Valutekniikka. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot
- KUVA 13. **JUTILA, Helka** 2013. Mallistokatalogi. Dust and Wind. [digitaalinen kuva] [Viitattu 2016-05-08] Saatavissa: <http://helkajutila.wix.com/portfolio#!dustandwind-katalogi/c1jlb>
- KUVA 14. **JUTILA, Helka** 2013. Mallistokatalogi. Dust and Wind. [digitaalinen kuva] [Viitattu 2016-05-08] Saatavissa: <http://helkajutila.wix.com/portfolio#!dustandwind-katalogi/c1jlb>
- KUVA 15. **JUTILA, Helka** 2016. Käsin piirtäen. Lyijykynä paperille. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot
- KUVA 16. **JUTILA, Helka** 2015. Viivojen virtaa. Tussi A3-paperille. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot
- KUVA 17. **JUTILA, Helka** 2011. Kolin maisema. Lyijykynä paperille. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot
- KUVA 18. **DRUDI, Elisabetta; PACI, Tiziana** 2006. Luonnoksia ihmiskehosta. [digitaalinen kuva] Teoksessa: Figure drawing for fashion design. Amsterdam: The Pepin Press BV. 80
- KUVA 19. **FAERM Steven.** 2010. Hahmoluonnoksia. [digitaalinen kuva] Teoksessa: Fashion Design Course. Principles, Practice and Techniques: The Ultimate Guide For Aspiring Fashion Designers. London: Thames & Hudson. 87
- KUVA 20. **CARRIO, Pep** 2009. Kuvallinen päiväkirja, kollaasi. [digitaalinen kuva] Teoksessa: BRERETON, Richard 2009. Sketchbook – the hidden art of designers, illustrators and creatives. London: Laurence King Publishing Ltd. 50
- KUVA 21. **JUTILA, Helka** 2015. Luonnos, tussi, kuulakärki ja marker. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot

- KUVA 22. **JUTILA, Helka** 2015. Kuvakollaasi luonnoksista. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot
- KUVA 23. **JUTILA, Helka** 2012. Luonnos kasvista. Lyijykynä paperille. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot
- KUVA 24. **RAUSTILA, Kyllikki** 1905–1965. Muotipiirros. [digitaalinen kuva] [verkkojulkaisu] [Viitattu 2016-05-08] Saatavissa: http://www.ouka.fi/image/image_gallery?uuid=1f3cc3ba-319b-4651-9eb1-da7eee900d72&groupId=311734&t=1376550139996
- KUVA 25. **LAINÉ, Laura** 2015. Muotikuviutus. [digitaalinen kuva] [verkkojulkaisu] [Viitattu 2016-05-07] Saatavissa: <http://exhibition.ee/laura-laine/>
- KUVA 26. **OVERGAARD, Mia Marie** 2011. Carlin International, trend book Heroic: Watercolor and digital. [digitaalinen kuva] Teoksessa: WIEDEMANN, Julius 2013. Illustration now! Fashion. Featuring 90 Contemporary Fashion Illustrations. Köln: TASCHEN. 261
- KUVA 27. **BERNAL, Montse** 2012. Iben Hoj, Spring/Summer 13 lookbook; graphite, pencil and color pencil. [digitaalinen kuva] Teoksessa: WIEDEMANN, Julius 2013. Illustration now! Fashion. Featuring 90 Contemporary Fashion Illustrations. Köln: TASCHEN. 54
- KUVA 28. **HAVAS, Minni** 2008. Smoker. Smoker for T-bar, T-shirt print; hand-drawn. [digitaalinen kuva] Teoksessa: WIEDEMANN, Julius 2013. Illustration now! Fashion. Featuring 90 Contemporary Fashion Illustrations. Köln: TASCHEN. 398
- KUVA 29. **LUNDGREN, Cecilia** 2009. Personal work; pen and pencil, Untitled. [digitaalinen kuva] Teoksessa: WIEDEMANN, Julius 2013. Illustration now! Fashion. Featuring 90 Contemporary Fashion Illustrations. Köln: TASCHEN. 216
- KUVA 30. **GARLSTRÖM, Annelie** 2012. West; T-shirt print; pencil and digital. [digitaalinen kuva] Teoksessa: WIEDEMANN, Julius 2013. Illustration now! Fashion. Featuring 90 Contemporary Fashion Illustrations. Köln: TASCHEN. 398
- KUVA 31. **TIMOROUS BEASTIES**, 2015. Trakke cycle bags. [digitaalinen kuva] [Viitattu: 2016-04-18] Saatavissa: <http://www.timorousbeasties.com/project/trakke-cycle-bags/>
- KUVA 32. **TIMOROUS BEASTIES**, 2015. Opera Botanica fabric. [digitaalinen kuva] [Viitattu: 2016-04-18] Saatavissa: <http://www.timorousbeasties.com/shop/fabric/1748/opera-botanica/>
- KUVA 33. **TIMOROUS BEASTIES**, 2015. Iguana fabric. [digitaalinen kuva] [Viitattu: 2016-04-18] Saatavissa: <http://www.timorousbeasties.com/shop/fabric/23/iguana/>
- KUVA 34. **TIMOROUS BEASTIES**, 2015. Iguana fabric. [digitaalinen kuva] [Viitattu: 2016-04-18] Saatavissa: <http://www.timorousbeasties.com/shop/fabric/23/iguana/>
- KUVA 35. **JUTILA, Helka** 2012. Lyijykynä paperille. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot
- KUVA 36. **JUTILA, Helka** 2015. Alaston mallin harjoitus; A3-paperi, lyijykynä. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot
- KUVA 37. **JUTILA, Helka** 2015. Elävän mallin harjoitus; A1-paperi, pastelli ja hiili. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot
- KUVA 38. **JUTILA, Helka** 2015. Liikkuvan mallin havainnointia. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot
- KUVA 39. **JUTILA, Helka** 2012. Muotikuviutus- Dust and Wind. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot
- KUVA 40. **JUTILA, Helka** 2012. Muotikuviutus- kurssityö. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot
- KUVA 41. **JUTILA, Helka** 2015. Muotikuviutus- Shadows of Glory. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot
- KUVA 42. **JUTILA, Helka** 2016. Kangaskassi. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot
- KUVA 43. **JUTILA, Helka** 2016. Tussipiirros. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot

KUVA 44. **JUTILA, Helka** 2016. Printin raportti. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot

KUVA 45. **JUTILA, Helka** 2016. Printtikangas. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot

KUVA 46. **JUTILA, Helka** 2016. Yksityiskohta printtikankaasta. [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot

KUVA 47. **JUTILA, Helka** 2014. Lyijykynäpiirros (koko A3) [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot

KUVA 48. **JUTILA, Helka** 2013. Tussipiirros (koko A3) [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot

KUVA 49. **JUTILA, Helka** 2013. Tussipiirros 2 (koko A3) [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot

KUVA 50. **JUTILA, Helka** 2013. Akvarelli ja tussi (koko A3) [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot

KUVA 51. **JUTILA, Helka** 2015. Tussityö (koko A3) [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot

KUVA 52. **JUTILA, Helka** 2013. Hiilipiirros (koko A5) [digitaalinen kuva] Saatavissa: Helsinki. Tekijän omat kuva-arkistot